

Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből.

I. k. I. *Telgy*: Solon adótörvényéről. 20 f. — II. *Telgy*: Adalékok az attikai törvénykönyvhöz. 20 f. — III. *Turkányi*: A legnagyobb magyar Szentírásról. 40 f. — IV. *Szász K.*: A Nibelungének keletkezéséről és gyanítható szerzőjéről. 20 f. — V. *Toldy F.*: Tudománybeli hátramaradásunk okai, e ezek tekintetéből Akadémiánk feladása. 20 f. — VI. *Vámbéry*: A keleti török nyelvről. 20 f. — VII. *Imre S.*: Geleji Katona István főleg mint nyelvész. 60 f. — VIII. *Bartalus*: A magyar egyházak szertartásos énekei a XVI. és XVII. században. Hangjegyekkel. 1 K 20 f. — IX. *Toldy*: Adalékok a régibb magyar irodalom történetéhez. 1 K 20 f. — X. *Brassai*: A magyar bővített mondat. 40 f. — XI. *Bartalus I.*: A felsőmagyarországi kolostoroknak Magyarországot illető kéziratjai- és nyomtatványairól. 40 f. (1867—1869.)

II. k. I. *Mutray G.*: A Konstantinápolyból legújabbban érkezett négy Corvin-codexről. 20 f. — II. *Szász K.*: A tragikai felfogásról. 40 f. — III. *Joannovics*: Adalékok a magyar szóalkotás kérdéséhez. 40 f. — IV. *Finály*: Adalékok a magyar rokonszerelmű szók értelmezéséhez. 40 f. — V. *Telgy*: Solomos Dénes költeményei és a hétézrigeti görög népviselet. 40 f. — VI. *Zichy A.*: Q. Horatius satirái. 40 f. — VII. *Toldy*: Újabb adalékok a régibb magyar irodalom történetéhez. 80 f. — VIII. *Gr. Kuun G.*: A sémi magánhangzókról és megjelölésük módjairól. 40 f. — IX. *Szilágyi*: Magyar szófejtételek. 20 f. — X. *Szénassy S.*: A latin nyelv és dialektusai. 60 f. — XI. *Szilágyi Aron*: A defferekéről. 40 f. — XII. *Szörényi J.*: Emlékbeszéd Arvay Gergely felett. 20 f. (1869—1872.)

III. k. I. *Brassai*: Commentator commentatus, Tariózatok Horatius satiráinak magyarázóit után. 80 f. — II. *Szabó K.*: Apáczai Csérei János Barcsai Ákos fejedelemhez bonyújtott terve a magyar hazában felállítandó első tudományos egyetem ügyében. 20 f. — III. *Szabó I.*: Emlékbeszéd Bitniz Lajos felett. 20 f. — IV. *Vadnai*: Az első magyar társadalmi regény. 40 f. — V. *Finály*: Emlékbeszéd Engel József felett. 20 f. — VI. *Barna F.*: A finn költészetéről, tekintettel a magyar ösköltészetre. 80 f. — VII. *Riedl Sz.*: Emlékbeszéd Schleicher Ágot, külső l. tag felett. 20 f. — VIII. *Dr. Goldziher I.*: A nemzetiségi kérdés az araboknál. 60 f. — IX. *Riedl Sz.*: Emlékbeszéd Grimm Jakab felett. 20 f. — X. *Gr. Kuun G.*: Adalékok Krim történetéhez. 40 f. — XI. *Riedl Sz.*: Van-e elfogadható alapja az ik-es igék külön ragozásának. 40 f. (1872—1873.)

IV. k. I. *Brassai*: Paraleipomena kai diorthomena. A mit nem mondtak s a mit rosszul mondtak a commentatorok Virgilius Aeneise II-ik könyvére különös tekintettel a magyarra. 80 f. — II. *Balint G.*: Jelentése Oroszország- és Ázsiában tett utazásáról és nyelvészeti tanulmányairól. 40 f. — III. *Bartal*: A classica philologiainak és az összehasonlító arpa nyelv tudományoknak művelése hazánkban. 80 f. — IV. *Barna F.*: A határozott és határozatlan mondatról. 40 f. — V. *Dr. Goldziher I.*: Jelentés a m. t. Akadémia könyvtára számára keletről hozott könyvekről, tekintettel a nyomdai viszonyokra keleten. 40 f. — VI. *Hunfalvy P.*: Jelentések: 1. Az orientalistáknak Londonban tartott nemzetközi gyűléséről. — a. *Budens J.*: A németországi philológusok és tanfőnök 1874-ben Innsbruckban tartott gyűléséről. 30 f. — VII. *Fogarasi J.*: Az új szókról. 30 f. — VIII. *Toldy F.*: Az új magyar orthologia. 30 f. — IX. *Barna F.*: Az ikes igékről. 30 f. — X. *Szarvas G.*: A nyelvújításról. 30 f. (1873—1875.) — V. k. I. *Barna F.*: Nyelvészkedő hajlamok a magyar népnél. 50 f. — II. *Brassai S.*: A neo- és palaeologia ügyében. 60 f. — III. *Barna F.*: A hangsúlyról a magyar nyelvben. 60 f. — IV. *Ballaqi M.*: Brassai és a nyelvújítás. 30 f. — V. *Szász K.*: Emlékbeszéd Kriza János l. t. felett. 50 f. — VI. *Bartalus I.*: Művészet és nemzetiség. 40 f. — VII. *Telgy I.*: Aeschylus. 1 K 60 f. — VIII. *Barna F.*: A mutató névmás bibás használata. 20 f. — IX. *Imre S.*: Nyelvtörténelmi tanulmányok a nyelvújításra nézve. 1 K 20 f. — X. *Arany L.*: Bérezy Károly emlékezete. (1875—1876.) — VI. k. I. *Magr A.*: A légy aspiraták kiejtéséről a zendben. 20 f. — II. *Balint G.*: A manduk szertartásos könyve. 20 f. — III. *Dr. Barna I.*: A rómaiak satirájáról és satirairoikról. 40 f. — IV. *Dr. Goldziher I.*: A spanyolországi arabok helye az iszlám fejlődése történetében, összehasonlítva a keleti arabokéval. 1 K. — V. *Szász K.*: Emlékbeszéd Jakab István l. t. felett. 20 f. — VI. Adalékok a m. t. Akadémia megalapítása történetéhez. 1. *Szilágyi I.* 2. *Vassary K.* 3. *Revész I.* 1 K 20 f. — VII. *Bartalus*: Emlékbeszéd Mátray Gábor l. t. felett. 20 f. — VIII. *Barna*: A mordvaiak történelmi viszonyai. 40 f. — IX. *Telgy*: Eranos. 40 f. — X. *Joannovics*: Az ik-es igékről. 80 f. (1876.) — VII. k. I. *Barna F.*: Egy szavazat a nyelvújítás ügyében. 1 K. — II. *Budens J.*: Podhorszky Lajos magyar-sínai nyelv hasonlítása. 20 f. — III. *Zichy A.*: Lessing. 40 f. — IV. *Barna F.*: Kapcsolat a magyar és a görög

A

BRASSÓI LATIN-MAGYAR SZÓTÁR-TÖREDÉK.

MELICH JÁNOS

L. TAGTÖL.

BUDAPEST.

KIADJA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA.

1905.

A brassói latin-magyar szótár-töredék.

(Főolvasatott a M. Tud. Akadémia I. osztályának 1904. jun. 6-án tartott ülésében.)

Szily Kálmán akadémiai főtítkár ügyszeretete ismét egy szótár-töredék birtokába juttatta irodalmunkat. Récesey Viktor, pannonhalmi benézés könyvtárnok ugyanis fölhívta figyelmét arra, hogy a brassói ág. ev. főgymnasium könyvtárában egy XV. századi latin nyomtatványban több, a XVI. század végéről s a XVII. elejéről származó magyar értelmezés van bejegyezve. A brassói ág. ev. főgymnasium igazgatósága Szily Kálmán megkeresésére Budapestre küldte az ősnymtatványt; a kérdéses bejegyzések áttanulmányozására, valamint közzétételére a főtítkár e sorok íróját szólította föl.

Az ősnymtatvány leírása. A folio alakú incunabulum elől-hátul csonka; az utolsó levél az, a melyen a Sagitta-Sales közé eső latin szavak vannak,¹ míg az első meglevő lap a «De adverbis terminantibus in e» czikkkel kezdődik. Itt-ott közből is hiányzanak egyes levelek. Hogy az ősnymtatványnak mi a címe, arra vonatkozólag a könyvben két homlokegyenest ellenkező feljegyzés van. Az egyik feljegyzés a könyv most meglevő első lapján van, s így hangzik:

«Doctrinale Alexandri Galli A 1441 per Iohanem Gutenberg typis Laurentianis in lucem datum: vide Thomae Bartholini Dissert. IV. de Legendis Libris p 110. item: Trösters Daciam p 264. atque hoc ipsum Volumen esse Alexandri Galli opus a Gutenberg editum conicitur ex Regulis passiuī hic doctrinale vocantur.»

E XVIII. századi bejegyzés szerint tehát a mi ősnymtatványunk Alexander Gallus (máskép: de villa Dei) «Doctrinale» című műve volna. Ez állítással ellenkezik a bekötési táblák hátán levő

ezimkén a következő XVII. századi felirat: «Summa quæ vocatur Catholicon edita a fratre Iohanne de Ianua.» E felirat szerint tehát a mi könyvünk ugyanolyan Catholicon, a melynekhez hozzá van kötve a gyöngyösi latin-magyar szótár-töredék (v. ö. MELICH, A gyöngyösi latin-magyar szótár-töredék, 1. l.). Hogy a könyv csakugyan Iohannes Balbus de Ianua Catholiconának egy XV. századi nyomtatott példánya, bizonyítja a következő két dolog is:

1. A nyomtatvány szótári részében a *ianua* szónál ez olvasható: «Ianua . . . ciuitas iuxta mare sita . . . quasi porta lombardie tuscie prouincie. Huius ciuitatis oriundus fuit compilerator presentis libelli, qui dicitur prosodia uel catholicon. Compilerator siquidem huius operis dictus Iohannes ianuenensis de balbis de ordine fratrum predicatorum» stb.

2. A nyomtatvány szakszerű vizsgálata alkalmával VABJÓ Elemér múzeumi tisztviselő azt állapította meg, hogy az incunabulum Mentelin-féle nyomtatvány. Megállapítása teljesen helyes, mert a strassburgi Johannes Mentelin sajtójában csakugyan készült egy Balbus-féle, évszám nélküli (1470 táján) «Summa quæ vocatur Catholicon», a mely épügy, mint a miénk, kétszlopos és laponként 67 sorból álló nyomtatvány (v. ö. HAIN, *2251. szám).

Semmi kétség tehát benne, hogy a mi esonka incunabulumunk Johannes Balbus de Ianua, strassburgi, Mentelin-féle nyomtatott Catholicon.

Az ősnymtatvány sorsa. Az ősnymtatvány a XVIII. században már a brassói ág. ev. iskoláé volt, ezt bizonyítja a könyv jelenlegi első lapján a következő bejegyzés: «Johannes Coponij Prasmar: Stud: Cor: Biblioth: obtulit A 1744: d. 29 April.» A könyvet tehát a Prázmár-ról (Brassó megye) való Coponij János tanuló ajándékából bírja a könyvtár, a hol 45. a (régibb jelzése: «Bibliothecæ Gymn. Cor. XXXVIII») jegy alatt őrzik. Hogy az incunabulum hogyan, kitől került Coponij kezébe, arra vonatkozólag a könyvben nincsen feljegyzés. Van azonban az incunabulumban több oly név, évszám és egyéb útbaigazító adat, a melyből a könyv vándorlására, a magyar szavak bejegyzőire egyet más gyaníthatunk. E bejegyzések a következők: α) Személyi vonatkozású bejegyzések:

a) A mű szótári része Insolens—Intellectus közti szavakat magában foglaló oldalon ezt olvassuk:

«Georgius Senci Francisci Fogarasi S. D. Dederam ad te anno superiori kalen(dis) Octobribus ex Osdola Carmen non tam uoluptatis capiu[n]de quam ueluti renouande ueteris amicitia[e] gratia, sed id cum tibi non esse redditum accepissem idcirco iterum dandum iudicauit ut et tibi amicus meus fieret exploratio et ipse ne frustra quicquam uel lucubrasse uel luisse possem existimari Vale ex Osdola V Idus Augus: Anno D 1616.»

Szenzi Györgyre vonatkozólag ugyanazzal az írással, a melyvel a most idézett latin sorok vannak írva, a szótári rész *limbus* szavánál ez olvasható:

«Crisostomus refutat hanc questionem. Igen meg gondolkogyal az kereztelen gyermekeknek ha lezene rezek az orok életben, avagy nem Senci Georgi valoba gondolkodik Az artatlanok felel.»

b) A szótári rész Epiphania—Epystola közé eső szavak oldalán ez olvasható:

«Anno Domini 1617 die uero 14 Mensis Augusti. Az eoz aratatast (sic!) uegeztetem el, az poliani hataron.»

c) Muñilegus—Musio oldalon ez áll:

«Anno Domini 1621 die uero Mensis 29 Marcij 1. Centuria Homiliarium Nausei: 2. Biblia Ieronimi. 3. 4. Discipulus. 5. Doctrinae Phisicæ. 6. Cronologia: 7. Bellarmi. 8. Diui Ioanis Crisostomi. 9. Popiarius. 10. Epistolarum Theologiarum. 11. Epistole Francisci Philelphij equilis Aurati. 12. Loci Communes Theologiarum. 13. Epistola Eglj: magyar: 14. Brén: (?). 15. Rausij Textoris etc. Ezeket hattam. Az lelki Attiam hazanal Szurkos Georgj hazanal: Ha holtom teortenik Agyak az ket gyermeknek megh Istoknak es Moysesnek.»

d) Municipalis—Muricida közti szavakat magában foglaló oldalon: «Item: Egy derokalý 2 parna 1 Seocz lepedeo 1 kendeo Egy Veresses abroz 1 Viselt abroz. Egy uiselt zeonegh ueres: Item egy uiselt aztal fedel Egy feketes Padra neteo Egy kus lada aprosag benne: 3 Tall 4 Tanier 6 kalani 3 Vy benne 10 Fazek 3 Labos 2 kartia 1 mosdo Labos: Egy tal moso zapanozo. Egy onpalazk sutetelen (?) Harom ejteles Cupa Egy mazas kan 1 kus cheber: Egy Sootarto: Eczetes korso 2 olayos korsorka (sic!): Egy torma rezeleo Egy Le. . ziteo Vyak Egy Vas fedeo Egy Venacska (?): 2 kosut Pad (?) Ezeket hattam az en lelki Apamnal Osdolan Swrkos Georgjnel

Ha holtom teortenek agyák megh az zegeni gyermekeknek kyerth (?) enis amedigh az feoldon egesseget ad az Vristen Isteni imado lezek Lelki Attiamerit és Aniamerit merit eok voltanak Isten uthan enekem taplaloim.

Ittem masfel hold vetest hattam ozt 7 keobleon uetetett tista buzat takaricziak Anno Domini 1621 29 Martij. Ittem Hattam esmetlen ezekben (?) Egy zanto feoldett az *Pollau* Hataron az ret meget, Simon Janos vicinussa 9 flo all, zalagas feolden, Visi magdo feolde, fide meo (sic!).»

e) Az *Indietus*—Ineo közti latin szavakat magában foglaló oldalon: «Türk Michel ýrt est mert ember Anno 1664 Barta Gergt.»

f) A prosodiai résznek «De supposito et apposito» oldalán: «Ex libris *Stephani Taraj de Zilad.*»

g) *Mussim*—Nancis közti latin szavakat magában foglaló oldalon: «Az Chyülakok össe Chyülak Imre Primus filius hüjüs Trüncj Chyülak Mathey qui et Jüdex Regius fűjt Secundus filius Chyülak Balas Ennek fia Chyülak Imre. Lükacz es Ferenc. Tertius filius. Chyülak Mihalj ennek fia Chyülak Mathey az felesigem másik apja, Ennek az Chyülak Mihaly masot fia Chyülak Istwan az mostanj Chyülak Istwannak másik apja. Quartus filius hüjüs Trüncj Chyülak Lörjnez. Ennek fia Chyülak Jakab.»

3) Nem személyi vonatkozású bejegyzések:

a) A szótári rész legelső lapján:

1. Szent Mathej Ewangeljfta et Apostolüs kyth mafs newen Lewjnekjs newefztenek wala, az Nazareüsoktól engettetet ő neky az könjwet jrnja syryaba Berrea newü Warofba. Sydo konibül forditotta az ő könjwjt.

2. Sz. Mark Eüangeljfta, Sz. Peternek az Iftennj igybe tanjtwanja wala, es Alexandrjaba Chrfjtűft predicalwan első lön, Megh hala kedik Nero Chyafarnak 8. Elztendeýben es ell temetetjk Alexandrjaba, kj heljbe lön Aüjanüs.

3. Afya Varoffa mellet temetettel ell az Szent (a sor fölé írva: fatisjokban jrwa wagyon) Janos Ewangelifta et Apostolus. Trojanüs fejedelem sikkor 68 Eftendös megh hala Chrs halala vtan.

4. Sz. Lükacz «dvctor Chariss» 84 Eftendeýk felefigh nekkül el temetetjk kedjk Conftantinapolyan melj warofban az ő teteme Szt. Andras Apostoleüal egyetembe együt hozzattanak Akhayabol.

b) *Fortuitus*—*Frango* oldalon: «Tartoztatnak. aban az ora-

ban urnak neueben es aban az udoben migh tanolnak, migh tanolando helyben migh tartoztatnak.» Értelmetlen szöveg.

c) *Nocticorax* szónál ez áll: «Minek utanna penig az Isteneknek keozsonseges akarattýabol az Saturnus az seteott Pokolban ment volna.»

d) *Noteo* szónál: «Jupiter contraxit tempora antiqui ueris. Akoron az iupiter az hozzu niarnak ideiet megh uonia az telre.»

Az *incunabulum* történetere fontos már most, hogy a személyi vonatkozású bejegyzések arról adnak számot, hogy a könyv a XVII. század legelején már Osdolán (Háromszék m.) volt; hogy ide honnan került, vajjon Járay Istvántól-e Szilágy-ból (Szilágy várm.?), a mint azt a kétségtelenül XVI. századi írású bejegyzésből lehet gyanítani, vagy másunnan, nem tudhatni. Osdola után kétségtelenül Türk Michelnek is volt része (1664) abban, hogy a könyv a XVIII. században a szász Prázmárra került. A bejegyzésekből azonban annyit lehet következtetni, hogy a könyv legtöbbször Osdolán volt, itt van polyáninak nevezett határ is. Az én nézetem már most az, hogy a legtöbb magyar bejegyzést, szóértelmezést Osdolán írták a könyvbe.

Az ösnyomatvány magyar szavai. Említettem, hogy az ösnyomatvány pontos czime «summa, que vocatur Catholicon». A könyv első része «prosodia», latin nyelvtan; másik része latin szófejtő, abécze-sorrendben összeállított szótár. A szótári részben már most oldalt a latin szavak mellé magyar értelmezések vannak írva. Én e magyar szavakat egytől-egyig kiírtam, s a következőkben magyar-latin sorrendben állítottam össze. A magyar után legelőször közlött latin szó az a szó, a mely mellé az ösnyomatványban a magyar szó írva van. Ha a latin szó magyarátát is lefordította a mi glossatorunk, akkor ezt a latin szöveget is közlöm; pl.:

«Merthýk ky három köblöth vel Bechwth teszen — artabe... mesure syriace [genus] quod tres modios facit.»

Ebben a cikkben az első latin szó *artabe*, e mellett van tehát a szótári részben a magyar bejegyzés, a többi latin szöveg csak a magyarnak megértésére szolgál. Mivel azonban az «artabe» szóval hat magyar szó van, úgy tettem, hogy a *mérték* alatt közlöm az egész bejegyzést, míg az értelmezés többi szavát az abc-sorrendben összeállított szótárban csak utalással említem, pl. *becsü* v. ö. *mérték*, *köböl* v. ö. *mérték*. Ilyen esetben, mikor utalás van, a

szavakat a mai helyesírás szerint írom; az abc.-sorrendben való összeállításnál is az irodalmi alakot vettem alapul. Eufóniáért a szótár-töredék *égek* alakja *égek* alatt van felsorolva, vagy az *onoka unoka* alatt.

A magyar értelmezések nem egy kéztől, s nem egy időben való bejegyzések. Vannak köztük kétségtelen 1580—90 tájáról való bejegyzések, s vannak XVII. század legelejéről s későbből származók.

Hogy a bejegyzéseket legalább is két ember végezte, azt az írás jellegén kívül a következő kétféle alakok is igazolják:

a) *-ét*: *-it*: *bathoretom*, *rea bizonethom*, *el fordetom*, *hegyesetho*, *hargasetom*, *nafejethom* — de: *ekesiteok*, *mogh hargosytatoth*, *hasonljthom*, *coregbitis* stb.

b) *-é*: *-i*: *bezed* és *beszjd*, *festek* és *festik*; egyszer *-sýg* (v. ö. *embersýgh*), másszor *-seg* (v. ö. *feleseg*); egyszer *-is* (v. ö. *illys*: *élés*, *coregbitis*, *lehelis*), másszor *-es* (v. ö. *Ereghbýthes*) stb.; — *esztendkent*, de *konczonkjnt*, stb.

c) *-ú*, *ü*: egyszer *-ó*, *ő*, másszor *-ü*, *-ü*, v. ö. *aravú sajo*, *cegh labo*, de: *gyors labw*, *koppaz homlokw*, *nağ fúlú*, *arany haiü* stb.

d) Ilyen ingadozások, hogy *varas* mellett néhányszor *varos* van írva, *chýalard* mellett a későbbi *cialard* írás, *az ki* helyett *ac ki*, illetve egyszer *a ki* stb.

E négy pontban felsorolt következtetések valószínűvé teszik, hogy a magyar szavak nem egy, de több ember beírásai. Ezt egyébiránt az írás jellege is elárulja, a mely több kézre mutat.

Hogy kik voltak a magyar szavak bejegyzői, nem tudni; bizonyos azonban, hogy Járay Istvánnak, Szenci Györgynek, Szurkos Györgynek (külön személy?) feltétlen része van a szótári bejegyzésekben. Az is bizonyos, hogy a bejegyzők közt kétségtelenül erdélyi, elsősorban székely ember is volt, vagy tán valamennyi bejegyző erdélyi ember. E gondolat bizonyítására álljanak itt a következő adatok:

1. «*Soba feot* — Elixum . . . vocatur in aqua solum decoquitur» (v. ö. *sóba-fött* MTsz.).

2. «*Lizt lang* — pollen . . . tenuis flos farine» (főleg székely szó MTsz.).

3. «was *harogh* — arpax» (v. ö. MTsz. horog alatt és Szabó D. Csik-Szt.-Dom. y. Nyelvészeti füzet. 9 : 20 : *harog*).

4. «*Keömýesek* szekerezeýe — ascis | *Mýes* Ember — artifex | *Mýhel* — artificina.» V. ö. MTsz. *kömies*, *mihely* és Nyelv. füz. 9 : 22 : *miés*.

5. «*Býkes* vel *szemucedó* — animequior | *Szemucedetlensýgh* — apatia.» Csik-Szent-Domokoson ma *szemmed* = szenved (v. ö. *hammas* : *hamvas*, mindkét adut közölve Nyelvész. füz. 9 : 24 l.), egyébként pedig az *m*-es alak ismeretlen irodalmunkban.

6. «*Sepedek* — allutes | *sepedýk* helek — ablutes». V. ö. MTsz. és Nyelv. füz. 9 : 21; főleg székely alakváltozat.

7. «*Joh* — arna grece, latina agna | *Johoknak* Riusa — balatus» (v. ö. azonban ugyanitt *jwhasz*, *jwh* kethi foggal). A *jwh* szó *o*-val esakis a székelységben fordul elő (v. ö. MTsz. és Nyelv. füz. 9 : 22, 25).

8. «*Kuchis* — auriga (de: *kochý* — *carruca*)». Csik-Szent-Domokoson *kucsis* (és *kucsi*, Nyelvész. füz. 9 : 22).

9. «*Doszka* — asser | fa *Doszka* — assa . . . lignum latum | *kýs doszka* — assecula». A MTsz. adatai szerint a *doszka* alakváltozat székely.

10. «*Vonago* ember — agonitheta.» A MTsz. szerint a székelyek közt *vonagni* = vonaglani.

E 10 pontban összefoglalt bizonyító adatok, a melyek mellé az 5. lapon *d*) alatt említett *ejtel* erdélyi szót is lehetne esatolni, tanuskodnak a mellett, hogy a szótár glosszátorai közt székely ember is volt, vagy a mi valószínűbb, valamennyien (ha kettőnél többen voltak) erdélyiek, illetve székelyek voltak. S ebből a szempontból értékes a mi töredékünk, mert kétségtelen, hogy belőle székely nyelvjárástörténetet is tanulhatunk. Mit hogyan kell magyarázni, arról a jegyzetekben adok számot.

abrak(-osztó) vö. *osztó**)
külchen *adok* — accommodo . . .
in vsum dare**)
adatok vö. zálog
ado — census

adós(-levél) vö. *levél*
aghsagh — anitas
agýagh — argilla
ajandék — exenium . . . gallice
present

*) A magyar szavakat az utalások alkalmával a mai helyesírás szabályai szerint írom, máskor az eredetinek mindenben hű visszaadására törekszem.

**) A latin értelmezések *Balbus* Catholiconából való szóról-szóra, betűről-betűre való kiírások.

ajandék vö. igérek
ajándék(-hordozó) vö. hordozó
 nehem *Ajanlatoth* — addictus
Aito — ianua
ajtó vö. elei
ajton kywl — afforis
ajton álló vö. orosz
 el almilkodot auagi el *alliuult* —
 attonitus... tonitruo stapefa-
 etus... territus confusus pertur-
 batus
alarnam — malle... mallem...
 magis vellem
jo akaró — beniuolus
akasztom vö. kötöm (fel)
a ki vö. igér
 honallya — axella
alabástrom(-kő) vö. kő
alájám (?) vö. vettettett
alatt vö. nép, született, zsülip
alávaló vö. nép
aldom — benedico
aldozik vö. állat
Mezey Aldozath — aruambale
 Olf *Aldozath* kyth Regyek waras-
 sok Ipythessekorth Teitennek —
 ambarualis vide in aruambale...
 s itt ezt olvassuk: aruambale...
 hostia cum ciuitatem ambiobant
 ab ambio et urbs
aldozat vö. asztal, törvény
al-fél vö. tisztítója
alkotás vö. szerzés
 mellete *alok* — asto
áll vö. sillaba
meghalapathoth — adultus...
 helyre *alathom* — instauro
alat — animal
Azzony alat ky Bachus istennek
 aldozik — Bachis... femina co-
 lens festum Bachi
 kerek *alath* — ancille... lis, in
 anchille vide (vö. paizs)
 Hýzlalth szarmas*) *alat* — altilis
 ... res que ad hoc alitur ut pin-
 guior fiat
 Taplalo *alath* — fomentum

*) V. ö. MTSz.: *szárma*.

wyzý alath — aquaticus
wyzý alath — amnicus
alathos — animalis
állhatatos vö. erős
álló (ajtón-) vö. orosz
álló (fenn-) vö. fa
álló (-víz) vö. víz
Almarion — arcinum
 el *almilkodott* vö. újult
állal vö. szij
eczete- altalagh — acetabulum
meghaloth — coagulatus
Amazok Mulieres Scythiae — ama-
 zones
anguilla(-hal) vö. hal
angyal — angelus
annak előthe — ante
 atiamnak auag anyamnak *anya* —
 avia
anya vö. bátya, különböz, szülo-
 tetik
Annjth teszen mynth tyz szam =
 abax... interpretatur decem
annyi vö. ügy
apáca vö. asszony, fejedelem
Apathwr — abbas
Apathwrsagh — abbatis
Apatheka — apotheca
Aposthal — apostolus
Arabjabwl walo — Arabs
aránt(egy-) vö. bíró, éneklek
Aranj — aurum
arany vö. irás
arany(-bánya) vö. bánya
arany(-csináló) vö. csináló
arany(-festék) vö. festék
arany(-haju) vö. hajú
arany(-metélő) vö. metélő
aranyssaju (Sz. J.) vö. János
arany(-tartó, -választó) vö. hely-
 ár(-víz) vö. víz
aratás vö. határ
arcz vö. csapás, csapdosom
aranyék(-tartás) vö. tartás
arok — antemurale
ártány vö. kan
Artatlan — innocens

Aszalok — arefacio
 Apaczak fejedelem *Ajzson¹⁾* — ab-
 batissa
 ferődő környwl forgolodo *aszon* —
 ambubaia
asszony vö. fejedelem
asszony(-állat) vö. állat
Asztagh — aceruus
Asztagh — archonium
asztal — assidela
 Aldozatra chýnalith *asztal* — an-
 elabris
asztal vö. szék
Aszu — aridus
aszú vö. leszek
Athkozoth — anathema
Attja — Abba... pater
 Attiam *atthja* — anus
 Attiam attianak *atthja* — atauus
 Sokaknak *atthja* — Abram...
 pater multarum (... gentium)
atya vö. anyja, hug, különböz
Attjaffy — Antopes... sunt an-
 tepedes obsequia amicorum vel
 ipsi amici
 Weer szerynth walo *Attjaffy* —
 agnatus
Attjaffyuj — amialis
avagy vö. (el-)újult, anya, bátya,
 erős, fejedelem stb.
az vö. dolog, ember, hadakozás
 stb.
az ki vö. csinál, nevet, ninesen stb.
az mely vö. esik, születetik, sil-
 laba
Baba — anus
 ween *Baba* — anicula... parua
 anus
Babae — anilis
Babas — aniculosus
Bacchustol valo — Bacheus
Bachus vö. állat, bot, pap
Bajnak — athleta
 Ereos *baynak* — Abacuc, luctator
 fortis

1) Nyilván tollhibából *ajzsonja* helyett.2) Ez a glossza a *Castor* szónál van beírva.3) A *szemcáló* (és *szemvedetlenség*) ismeretlen volt régi nyelvünkben; ma ismeretes a székelységben.

bak vö. ló
Baluu — Bel... ydolum
Bálcány vö. név
 Mehekkal *bano* — apiaster
 Arani *banja* — aurifodina
Barán — agnus
Baranka — agnellus
barát vö. vagyok
Barazda — aratiuncula
Bard — ascia
 kys farago *Bard* — ascicola
Barlangh — apogeum
Barlangh — antrum
barom(-lopo, -hajtó) vö. lopó, hajtó
Bathor vj lepen²⁾
Bathoretom — animo
 Anyamnak *batthja* auagi Eochye —
 auunculus
becsü vö. mérték
Bechulem — apprecior
Beka — rana
 Mezey *Beka* — agredula
Bijkesvelszemwedo — animequior³⁾
békesség vö. leszen
 Thwros *belles* — artotira cibus...
 ex pane vel pasta et caseo
Ben — intus
bestia — belua... bestie smilis
 Býzontalan *Beszjd* — ambages...
 dubia locutio
 Homalyos *Beszed* — allegoria
 Igaz *beszed* — analogia
 Kethelkedő *beszjd* — amphibologia
 Rëwyd *bezed* — aforismus...
 sermo breuis
 Trifa *bezed* — dicerium... jocose
 dictum
 Ragado *Betegsigh* — Allopatia
betegség vö. ütés
 Első Geregh *Bethu* — alpha
 Irások *Bethuj* — alphabetum
 fogoth *Bjro* — arbiter
 Mýnd keth kezzel egaranth *byro*
 — ambidexter... qui utraque
 manu utitur

Rea *bizonethom* — antestor
bizontalan vö. beszéd
bolondoskodni — bachor
 Borból való *bolondság* — Bachania . . . furor
 Thörwenth feol *Bonthok* — abrogo . . . ex toto legem subuertere
 vizes *bor* — aninum
bor vö. találója
borból való vö. bolondság
Bor(-nemissza) vö. issza
Barbelj — barbitonsor
 zakal *borotualas* — barbitondium
Boszorkah — ama . . . strix
 Baehus istennek *botthya* — baculus
Böör — amplus
Böjt(-más hó) vö. hó
bör vö. esváld
böles vö. ember
Bewjgessen — afatin
Bewjgesen — affatin
Böcelkedem — abundo
Bewceldöm — affluo
 meghböcnytes — adangma
Bozghan — clava . . . baculus habens massam ferri in fine
Böfdeosság mely inkább varosokent(?) zokot lenni . . . alias dicitur habarnicza . . . alias dicitur embernek mely gonoz zag ki joo az orrabol — polipus fetor et maxime qui solet esse in ciuitate . . . pro fetore nasi . . .
Biönthelen — insons . . . innocens
Meghböntetes — animadversio . . . punitio
czement vö. hely
 Egýwth *chjachogok* — aggario
Chachogo . . . trefalo — balatro . . . clamorosus . . . ipoculator
Chialard — fraudulentus
chalard — impostor
Czialard hazwgh — fallax
csalárd vö. rövid
chjalaradsagh — argutia
chjalaradsagh — pellacia

chjalaradsagh — argutum
chjalaradsagh vel hamýssagh — astus
 Megchialom — frando
 Orezul *chapas* — alapa
 Orezul *chaposom* — alapizo
Chjatorna — canalis
csatorna vö. zsilip
chjauald megh az Béoróokóoth — Pelles elaborare*)
csesz vö. választás, választom
Chelekedem — ago
 Jol *chelekedem* — benefacio
chelekedes — actus
chelekedeth — actio
chelekedet — actus
 Jo *chelekedet* — beneficentia
 kichýn *chjchelekedet* — actiuncula
chelekedő — actuaris
 Jol *chelekedeo* — benefactorius
chelekeszem — actito
 Heaba walo *chemethék* — aborigines
cserebogár vö. hernyó
chjesze — patera . . . ciphus
 fenyes *chjlagh* — arseda . . . stella
 valde splendens
chjlagh — astrum
csillag vö. születetett
 Ath (?)**) ky Jegenye fabwl wala-myth *chjnal* — abietarius
csinálom vö. készítem
 Arani *chinato* — aurifox
 Gyöwrý *chjnalto* — anularius
csináló (penna-) vö. kés
csinált vö. asztal, szalad
csiz vö. fülemüle
csobolyó vö. vatolaj
chodalkozom — admiror
chodalkozom — ammiror
 haiochka vel *chionok* — barca
Sionokoehjka — barca
Chonthos vel Tagos — artuosus
chjncfollak vel hasonlitok — al-ludo . . . illudere vel . . . concordare

*) Az egész czikk a *penates* szó mellé van írva.

**) *Ath* nyilván az (esotlog; *ach*) helyett való tollhiba.

Dajka — altrix
Dárda vö. szj
dedik(-tudomány) vö. vagyon
déli(-szél) vö. szél
derek(fegyver-) vö. ing
Doszka — asser
 fa *Doszka* — assa . . . lignum
 latum
 kys *doszka* — assecula
dicselkedik vö. virágozom
 Isthennek *Djchjrethj* — Alleluia
 Mýnd keth felwl *djchjrethes* — amphioxus
Disznó vö. kövére
disznó(-pásztor) vö. pásztor
 feő orvos *dokthor* — archigenes . . . principalis medicus
 Az Igazsagnak kwöle walo *dologh* — abusio
 Thörwen kýwl walo *dologh* — anomia
 Reghý *dologh* — anteritas
 Wýtezlő *dologh* — militia
dolog vö. író, szóló
 ae kinek ky *döllied* a mellyo — gibbus
dörgés (menny-) vö. folleg
drága (kenet) vö. kenet
Drága(kő) vö. kő
Echieth — acetum
eczet vö. válok
eczetes vö. általában
 Irathos *Eden* — ancesa . . . vasa circumpieta
 Szep *edjn* — artopta
Edény vö. fogató
Edygh vel Ekoraygh — actenus
Egh — aer
 geoniceorüfiges *ej* — aura
ég vö. mondás, szóló, tanító
Igek — ardeo
éger(-fa) vö. fa
egész vö. hadakozás
éget vö. nevelkedem
Eghj — aerinus
Eghj — aerius

Eghj — astruus
Eghj(-lábú) vö. lábú
 kotheó közwl *ej* — alteruter
egy vö. esztendő, fa, külömböz, metszoni
egyaránt vö. bíró, énekel
egyle(-gyűjtöm, -hányok, -illendő, -szerkeztetem) vö. gyűjtöm, hányok, illendő, üzők
Egjenjegy — concordia
egyengető zsinór) vö. zsinór
egyházi (szent-) vö. folyosó
egmas ellen — altrinsecus
egmás vö. szakasztom
együtt(csacsogok) vö. csacsogok
együvé(-gyűjtöm, -lakozom) vö. gyűjtöm, üz
 kys *Eke* — aratellum
ékesen(szóló) vö. szóló
Ekesiteok — polio
 Waal *elesjtho* — armilla
Ekes(szólás) vö. szólás —
Elkoráig vö. eddig
elefánt vö. kiáltok
 Nem jól *Illék* — abutor
 Gonoszwl walo *Illye* — abusus
Elles — acutus
éles vö. kemény
élesítő vö. hegyesítő
élet vö. ér
élelenség vö. keménység, okosság
Ellenne — aduersus
Elenközem — aduersor
Ellenkezem . . . zytalok — attamino . . . aduersari . . . purgare
 farinam
Elme — Bele . . . mens
 Aýtho *elej* — antica
elő (eleit veszem) vö. *resz*
elől (megyek) vö. megyek
elől (szóló) vö. szóló
elő(-néz) vö. néz
elő(-szóló) vö. szóló
előtt vö. annak, kelek, kelet
első vö. betű, hadakozás, találó
Elteti — alimentum*)

*) Az *alimentum* előtti latin szó *alimen* a szófárban; e mellé *d. . . es* (talán *Elles* = *élés*) szó van írva.

álú (két-) vö. tör
Ember — antropos
 beolch *ember* az eo Tudományban — autor
 fel szemő *Emberek* — arimaspi...
 homines unum oculum habentes
 Myses *Ember* — artifex
 Szantho *Ember* — agricola
 vonago *ember* — agonitheta
ember vö. hűdösség, újj
 Mas *Emberj* — allophilus
Embersjghes — antimiscus...
 urbanus
 Megh *emzeteteth* — absorptus
 wýzontagh awág mellette *Inek-*
lök — accanto
 Egaranth *Inöklek* — accino
 Engedem — admitto, allibesco,
 allubesco, ammitto, annuo, an-
 nuto, applaudo, assentio*)
 Engedelmessjgh — allubescencia
 Engedő — appluda
 Ennek(utána) vö. után
 ép vö. vagynak
 építés vö. áldozat
 Iletbnek *Ehre* — arteria
 ér(-vágás) vö. vágás
 El Irem — assector
 kezemmel fogom vel *Irem* —
 apprehendo
 Erez — auricalem... es
 erdei (kan) vö. kan
 Erkel vel Thornaer vel fel haz —
 appendix... mansinucula que
 magne domui adheret, scilicet
 que appenditur parieti non ha-
 bens tectum diuisum in duo latera
 El érkezem vel Iwthok — ap-
 pello... appellere ad portum
 vanire
 El érkezem — appuli... prete-
 ritum de appello
 fyvek *Ereje* — apozima vis co-
 ctarum herbarum
 Erős feğwerben — armipotens
 Erős — barrus... graue forte

Ereos anag alhatatos — bary...
 graue vel forte
 erős vö. bajnok, fjas, fiú, funda-
 mentom, fart
Eressjgh — alcides... fortitudo
 scive virtus
Erösség vö. okosság
Ercollen — impos
 gömornak *ereitlensege* — atho-
 mia... debilitas stomachi
Ersek — archiepiscopus
 Kwlömbeth *Ertek* — absentio...
 dissentire
Erthem vel wýgyazom — aduerto
 Sok *ertelemé* (!) — polixenus
 és vö. király, penna, találó, vagynak
 Az meli *esztendeoben* tizen harom
 holnap *esik* — embolismus
Esperesth — archidiaconus
Esperesth — archipresbiter
 Melethed *eszek* — adedo
eszembe (veszem) vö. veszem
Esztelen — amens
Esztelen — imprudens
esztelen vö. rút
Esztelensjgh — amentia
Esztendő — annus
Esztendőcenth — annuatim
esz'endő vö. esik
Esztendőbelj — annuarius
esztendőbeli vö. vetemény
esztendő(forgás) vö. forgás
Esztendő — annalis, annotinus,
 annalis, annuus*)
 Eő *esztendő* — anniculus
zaz esztendő — centenarius
esztendő vö. törvény
étel vö. támaszkodom
ételválogatás vö. törvénye
ez vö. eddig
Ezer — mille
Ezüst — argentum
 III *fa* — aloe
fa — amella... quedam arbor
 Eger *fa* — alnus
 fensló *fa* — arbor

*) Mindenik ige, illetve melléknév mellett külön-külön van írva engedék v. engedem, illetve esztendő.

Isten *fa* — abrotanum
 Jegenye *fa* — abies és vö. csinál
 Jegenye *fabwl* walo — abignus
 kys Jegenye *fa* — abiecula
 Zeoleo *fa* ký ollyat terempt mint
 egi mak — Balanite... une vel
 vites instar glandium unas fa-
 cientes grandes
fabul walo — arboreus
 kys *fachka* — arbuncula
fa(-doszka) vö. deszka
fa(-héj) vö. héj
fájdalmas vö. koszvényes
fal (kő-) vö. fundamentum
 wýz melletth walo *falw* — amnen-
 sis... villa
faragok — ascio
faragó(-bárd) vö. bárd
farmetring vö. szügyelő
farsang — Bachanalia
fás(-kert) vö. kert
faszam — alsí
 Marthý *fechke* — alcion... pe-
 lagí volucris dicta quasi ales
 oceanii
feddözem — arguo
fedezem (be-) vö. kötelezem
feğwer — arma
feğwer vö. erős, mondás, öltöz
feğwer derek vö. íng
felfeğwerezethő — armabilis
feğwer(-hordozó) vö. inas
feğwer(-tartó hely) vö. hely
fej vö. fő, fejetlen, tető
 Apaczak *fejedelme* vel Aszon-
 nyok — antista
 Papý *fejedelem* — Antistes... sa-
 cerdos
 Orzaga Keoregbiteo *fejedelem*, anag
 Jo zerenchyes — angustus...
 romanus imperator... ab au-
 gendo imperium
fejedelem vö. ház, úr
fejedelem(-asszony) vö. Asszony
fejedelemsjgh — archia
fejer — albus
fejr — albidus
 kewey *fejer* — albiolus
 Thykmoó *fejerj* — albumen
fejer vö. leszen

fejer(-kő) vö. kő
 Halýgh vel *fejersjgh* — albedo
fejerfjgh — albicies
fejetelemek — acephali
fjyk — baiulum... frenum
fekete — ater
fekete vö. gyöngy
feketiteo — atramen
fél (al-) vö. tisztítója
 Menekedes vel *feleles* — apolo-
 gia... excusatio vel responsio
felelő — areponsus
Feleség — coniux
feleség vö. úr
föltithe — admodum
felett vö. támaszkodom
fel(haz) vö. erkély, ház
 Feleg wel manjdörgys — cata-
 racta... nubes... tonitrua
felől vö. dicserates, hely, ing.
 mindkét, velekedik
felszél vö. szél
fél(szemű) vö. ember
fenn vö. fönn
fenn(álló) vö. fa
fény vö. vesztés
fényes vö. csillag
ferjü — andron
terfi vö. ház
 Sarga *festek* — arago... color
 quidam sicut pedes accipitris
 Arani *festik* — auripigmentum
 galamb *fjy* awág Janosnak *fa* —
 bariona... filius columbe...
 filius iohannis
 Az eo Mestereknek *fa* — Barra-
 bas... filius magistri eorum
 Az vizeknek fel fuggzeteőnek
fja — Bartholomeus... filius su-
 spendentis aquas
fju — Bar... filius
 Eros *fju*... Benjamin... filius...
 virtutis
 fi vö. atyafi
 fju vö. atyafiu
 Figura — polysinthon
 Figura — poliptoton — figura
fjggelmazem — arrigo
fjller vel Týzonketh latli — as...
 pondus constans ex duodecim

untis et quique ponitur pro obolo
fog(: dens) vö. juh
fog vö. érem
fogad (meg-) vö. parancsol
 walasztom vel *fogadok* — adopto
fogathasagh vel walasztas — adoptio
 Édennek az fűle vel *fogatoija* — ansa
 kowach *foga* — forceps
fogoly (madár) vö. madár
fogott (bíró) vö. bíró
fok(hagyma) vö. hagyma
folth — assummentum
 kys *folljas* — alveolus
folyó(víz) vö. víz
 Sz. Eghuzý *folljosso* — ambo...
 pulpitem ubi ex ambabus partibus sunt gradus
fondáló, v. ö. mester
fonnjadok — areo
 Eltawozom vel *Elfordetom* — amolior
forgach — assula
forgach — astula
 Eztenő *forgas* — anniversarium
forgás vö. szóló, tanító
forgolódó vö. asszony
 küt *fő* vel küt — fons
fő vö. fejetlen, tető
fő(-kötél) vö. kötél
fő(orvos doktor) vö. doktor
főül — ana... latine sursum
fől(ház) vö. ház
 hold *föld* — iugerum
 Mel' *föld* — miliarium
föld vö. ház, nép, vontatott zsilip
fönn(-kiáltó, -szóló, -zengő) vö. fenn, kiáltó, szóló, zengő
Fesarin — anarus
 Soba *feot* — Elixum... vocatur
 quod in aqua solum decoquitur
fewei — arena
friss vö. öltözetű
fulák vö. ösztön
fundáló vö. mester
 Ereos kwfálnak *fundamentoma* — basis

*) V. ö. MTsz.: megfűl, megfűllik, NySz.: meg fűl.

Giermek — puer
 lenj *giermek* — puellulus
 Időtlen *giermek* — abortiuus
 Szanthon *giermek* — aratorculus
giermek vö. születetik
 Thorok *dijk* — angina
Gjlkos — homicides
Gjlkosság — homicidium
gyomor vö. erőtlenség
gyors — acupediis
Gyors — agilis
gyorsasagh — alacrimonia
gyors(lábú) vö. láb
gyökér vö. fű
 fekete *geongj* — bariptes
gyöngy(szem) vö. kő
gyönyörűség vö. melegség, szerető
gyönyörűsége vö. ég, hely
György vö. Szentgyörgy hava
gyötrelm — angor
Gyötrelm — sporia
Gyötrelmes — angens
gyöttrem — ango
 Walamýth *gyötrom* vel ondoke-
 thom — afficio... tormentare,
 informare, cupere
Győzedelmes — agonizeta
Győzhetetlen — aniciens... in-
 uictus
győzhetetlen — anastasis... in-
 uictus
győzhetetlen vö. hatalmas
 hadnak *geozoeic* — bellipotens
 megh *gyűjtöm* — accendo
 Egyve *gyűtöm* — aceruo, aggrego
 Egbe *gyűtöm* — aggero
 Meg *gyűzheteth* — aggestus
gyűmölcsös (kert) vö. kert
Gyűrű — anulus
 kys *gyűrc* — anellus
gyűrű(csináló) vö. csináló
gyűrű(ujj) vö. ujj
habarnicza vö. bűdösség, fű
had vö. hadakozás, győző
hadachjka — bellulum
 oekeollal valo *hadakozas* — pugna,
 pralium, Elseo wtkeozet. Bellum.
 Az egez hadnak wtkeozete*)
hadakozom — bello
Hadakozom — milito
Hadakozo — militaris
 fel *hagok* — ascendo
fog hajjma — allium
 Arany *haiú* — auricomus
haj vö. hullás
haj — aruina
Haj — axungia, axunga
 kys *haj* — aruina
Haidozny — ballo
 kürvaknak *hajlja* — effemina-
 torium**)
 megh *hajloth* — acinis
hajnal — aurora
 Sebes *hajjo* — anquiromagus
hajó vö. hidas, kötél, zászló
hajocska vö. csónak
Hajtanj — Balin grece latine...
 iacere emittere
 Hozzam *hajtom* — afficio
 Megh *hajtom* — acclino
 Rea *hajtom* — adigo
 barom *hajto* — abigeus... qui
 (pecora) terrefacit
 Il' *hal* — anguilla
 Anguilla *halthwl* walo — anguil-
 laris
habatlan — acaris
halal — Beel... mors
halalos vö. mérge
halászó (horog) vö. horog
hallgató vö. szolgálta
halott vö. viszen
Haljagh — albugo
hályg vö. fejtér
hamar vö. ígér
hamis — iniquus
hamis vö. mérték
hamisság vö. csalárdság
hangos vö. rövid
Hangja — mirmica
Hangja — mirmicon... formica
Hangjachka — formicula

*) Az egész a bellulum szó mellé van írva.

**) *hajlja hajlja* helyett tollhibás alak.

Hanth — agger... cumulus terre
sursum eleuate
hant vö. hányok
Hantoth hanjok — aggero
Eo'zeogest egybe *hanjok* — attici-
nor... ad ignem titiones admi-
cinare
Was machkath wýzbe *hanjom* —
ancoro
hányó (kótyavetye-) vö. kótyavetye
warasson kýwöle leth *harz* —
anteriorum
Három vö. márték
hártya vö. penna
has — alius
kýs has — aluulus
hasonlító vö. csüfollak
Hasonlýtóm — asimilo
keosselicoböz *hasonlo* — aquileus
Hatalmasul, gíozhetetlenül — ba-
silice... inuictus... fortiter
Az eoz aratast uegeztettem el, az
polianí *hataron**
határ (kő) vö. kő
hátra (rugom) vö. rugom
Hattýe — cignus olor... cignus
haz vel föld — adama... latine
domus vel terra
Iratos haz — anagíphia
foyedelem *haza* — basilica... pa-
latium regis
feríyak *haza* — androneum
Othalomnak *haza* — asilum...
feol *haz* — anabaturum
ház (fel-) vö. orkély
Máyor *haz* — allodium... here-
ditas
Thanach *haz* awág Thörwén *haz* —
auditorium
Thar *haz* — fiscus... saecus vel
bursa regis ubi publicus census
reponitur
hazny vö. család
Hasarthos — Aleo... qui as-
sidue ludit cum aleis

ký Jelen *hegedős* wölth — Am-
phion quidam cytharedus per-
fectus
Hej — acros grece-latine mons
III' *Hegj* — Alnia
magas *heg* — Alpis
Romaý *heg* — Aduentius
hegy vö. név, nevezet, tartozó
kýs hegyecké — apiculus
Hegjes — acumen
Hegjes — apennius
Hegjesekke — acutela
Hegjesetho vel Elesythó — acutor
fa *hej* — amomum
fa *he* — cinnamomum
Heja — accipiter
Heja — asturco... accipiter
hejázó vö. mester
Oll' *hel* kýbwl mynden felwl nýz-
hetny — amphitheatrum
arani tarto *helj* — aurilegium
chement auag arani valasztó *helj* —
aurificina
fegwer tartho *hel* — armamen-
tarium
Gyenyerölyghes *hel* — amenus
Jaratlan *helj* — auisus
El Jarhato *hel* — ambulatorium...
locus aptus ad ambulandum
keresztelo *helj* — baptisterium
kýetlen *helj* — auaria... se-
creta loca et a via remota aut tan-
tum aibus adibilia
kopia veteo *helj***) — hastiludium
mwlato vel seihalo *hel* — ambu-
laturum
Mý *hel* — artificina
Nadás *hel* — arundinetum
Reythek *hel* — abdicatorium
Sepedýk *helek* — abntes
Wýznek el wethetesnek *hele* —
aqualicium
hely vö. szólás, szóló, tartás, tető
helyre (állatom) vö. állatom
herélt vö. kos

*.) Ez a bejegyzés az episcopustól epistoláig terjedő latin szavakat magában foglaló oldalon található.

**.) Az olvasatban a *veto* nem biztos.

Hering — allec
Hernjé, cherebogh — staeus...
maior bruceo eruca vermis Brucus
Hervadagh — palliatus
hacaba — cassus...
hiába (való) vö. esemeték
háyoban walo *hýdas* — agen...
via in nauí
Hýdegh — algor
Hýdeghes — algidus
Hýdegh (elés) vö. lelés
Hýdepsig — algus
hímes (ruha) vö. ruha
Hénar — alga
hýntho — carpentum
historia vö. soksága
hítel (vesztett) vö. vesztett
hit (től szakadt) vö. szakadt
hítványaság vö. ösztövérség
Hozzam *hýcom* — accerto
Hozzam *hýcom* — accio
Segethsýgwí *hýcom* — appollo
Hozza *hýdas* — accersio
Hýzelkódem — adolor
Hýzelkedő — adalator
Hýzelalas — alitio... alitio
hízalt vö. állat
Böythmas *ho* — Adar, id est men-
sis marcij
hó vö. Szent-György hava
Hood — castor
Hoher — anger
valahol — alicubi
hold (föld) vö. föld
holual — catamane — uixtamane
homályos vö. beszéd
koppaz *homlok**) — apiciosus
Hóm (alja) vö. al
holnap (= hónap) vö. esik
valahonnan — alicunde
El *hordom* — asporto
hordó (víz-) vö. kárt, szolgál
hordozok vö. viselek
Ajandek *hordozo* — dapifer
hordozó (fegyvér) vö. inas
Halaszo *horok* — hamus
was *harogh* — arpax

Hargas — ancon grece latine cur-
uum
Hargas — ancus... curuum
Hargasson — arcuatim
Hargasetom — arcuo
Megh *Hargosjitatoth* — anconites
valahoáa — aliquorsum
viza *hoszom* — refero
hózzám (-hajtom, -hívom, -szólok,
-veszem, vonszom) vö. hajtom,
hívom, szólok, veszem, vonszom
Attýam *hwa* — amita
Szólom *hwa* vel Nyenyé — aba-
mita, soror ani
Háynak *ekúlassa* vel koppasz-
sagh — alopicia
hullató (vér — fű) vö. fű
húelk — pollex... grossior di-
gitus
Idegen — alienus
idegen vö. munka, nemzet, szól
el *idegenethem* — abalieno
Időnek kýwle walo — acronicus
Eozý *ideo* — autumnus
szék *Idó* — penuria
vrnak *Ideje* — athalia... tem-
pus domini
walamý *Idejgh* — aliquantisper
idős vö. koros
Időtlen vö. gyermek, szül, szülés
Iffýe — adolescens
iga vö. szokott
Igazan vel Igen — apprime
igaz (-beszéd) vö. beszéd
igaz (-mondó) vö. mondó
Igassagh — amathi... veritas,
astrea és vö. dolog
ige vö. sillaba
igen vö. igazán, tanni
Aiandokon *igireok* — polluceo...
dono promitto
a ki hamar *igir* — pollucibilis
giakorta *igireok* — pollicitor
igireok — polliceor
igireo — pollicens
Igyjeközem szeretny — amaturio
Igyjeközem vel kevanom — aspiro

*) A c helyett a kéziratokban olvasható esetleg o is.

keezij — arcus
 kys kezij — arculus
 ij vö. számszerij
 kezijes — arcites
 keezijes — arquitenens
 Erös kezijes — arcipotens
 Megh Remwltthem vel el Ietthem — astupeo
 Egebe Illendö — asinfonia
 illendö vö. kész
 Illetem — attingo
 Ily vö. fa, fü, hal, hegy, kö, stb.
 feqwer hordozo IaaS — armiger
 Indjtham vel keressek — ascisco
 Imegh vel keonthös feqwer derekon fellöw — armelausa... vestis est sic dieta quia ante et retro diuisa et aperta sit in armis tamen clausa quasi armiclausa
 Ingerlek — agito
 inkább vö. bñdösség
 Inkablan*) — adquire id est potius
 Intnem — admoneo
 Szemmel Intöm — annicito
 Arannial valo Iras — aurigraphia
 Szenth Iras — agyographia
 irás vö. betű, írö
 Iratos vö. edény, ház
 Regy dolgokrwl szolo vel Iro — antiquarius
 Szenth Iras Iro — Agyographus
 Theortenth dolgokrwl Iro — acommentariis nomen indeclinabile
 is vö. fülemüle
 Esmerem — agnosco
 Thörmezetnek**) megh Esmeröje — fisiologus
 Jövendö mondo isten — Pollax
 isten vö. állat, bot, dícséret, pap, találó
 Bornemizsa — abstemius
 Isten(-fa) vö. fa
 itilet anaq ertelem — censura
 Itélet vö. vélekedés
 Nag Jarhato — ambulus

Eljárható hely vö. hely
 gyakortha Jarclok — adueto
 Jaszol — prosepium
 Jawallom anaq Probalom — auroro
 jdtek (koezka-) vö. tñdös
 wyz Iwo — aquebibus
 Nag Ihattho — archipota
 Ittathom — aqnor
 Iz — articulus
 Iz vö. koez
 Arañ szafo Sz: Janos — Chriostomus
 János vö. fi
 járattan vö. hely
 Jarok — ambulo
 Jegenye(-fa) vö. fa
 Jell — arra
 Mýndenkoron Jellen — assistrix
 jelen vö. minesen, vagyok
 Megh Jelenes — Apocalipsis
 Jellentos — apodixes... ostensio
 jeles vö. hegedüs
 io — bellus... bonus
 Jo — bos... quasi bonus
 jó vö. fejedelm
 jó(-akaró) vö. akaró
 jó(-cselekedet) vö. cselekedet
 jó(-cselekedö) vö. tevö
 Jöl vö. cselekedö, cselekedik, él
 Jozsagh — Ares id est virtus
 jöl(-tevö) vö. tevö
 ki jó vö. bñdösség
 Jöwemen — accola
 Jöwemen — aduena
 jöwendö vö. mond, szöl
 jöwendö(-mondás) vö. mondás
 jöwendö(-mondó) vö. isten, mondó
 jöwendö(-szölás) vö. szölás
 jöwendö(-szöló) — szöló
 Ich keth foggal — ambidens
 Joh — arna græce, latine agna
 juh vö. rívás
 Juhasz — archimandrita... pastor ouium
 jutok vö. érkezem
 Juthalom — aarrabo

*) Hasonló alakban a NySz.-ban is.

**) A szó határozottan ö-nek olvasható jeggyel van írva.

kacsá vö. réce
 kalaz — arista
 kys kalaz — aristella
 kalmar — aginátor
 Erdey kan — aper... aper nam que dicitur porcus siluestris verros domesticus habens testiculos — kan... Arthaný
 kys Erdey kan — aperculus
 kancélarius — antigraphus... scriptor
 Cancellarius — apocrifarius
 kanna — amala
 kanthor — angaria
 kappok — arripio
 kapor — anhetum
 kapor — apium... herba
 kaptár vö. kosár
 Cárpit — auleum
 Wyzhordo karth — aseopa... vas... aquaticum
 kaszlok*) — findo... scindere
 wad keclke — Ihex
 wýgh kedöcö — alacer
 kegyes — benignus
 kegyetlen vö. ország, természetü
 Nap tamadarnak előthe föl kellek — anteluco
 kelys vel mýrygh — apostema
 Nap keletnek előthe walo — antelucanus
 kemeñ — acris
 kemeñ, Elles vel Tywýsses — asper
 kemény vö. keserü, természetü
 kemenj — fumarium
 Elewensýgh vel kemeñsýgh — acrimonia
 kenem — aromatizo
 Draga kenet — balsamus
 Draga keneth — aroma
 kijnjer — arto... panis
 kenyér(-sütö) vö. süttö
 mas kepere — alioquin
 kérem vö. tudakozom
 Merýthö kerek — aclidia... rota
 hauritoria

kerek vö. állat, paizs, szék
 kerekseg vö. kívánatosság
 keressek vel walaztom — ascio... adningo adquiro... adnoco
 keressem — apiscor... adquirere
 keresek vö. indítom
 kereszt(-üt) vö. üt
 keresztelo — baptista... qui baptizat et videt esse nomen officii
 keresztelő (hely) vö. hely
 keresztásig — baptismus
 fas kert vel gymcolechös keth — arboretum
 kert (méh-) vö. kosár
 Penna chýnalo kess — artauus
 keossellö — aquila
 kesselyö vö. hasonló
 kesseredem — amareo
 kesserýthem — amarico
 kemenj vel keserö — acer
 keserö — acidus
 keserü vö. savanyú
 keesz vel llendö — aptitudinarius
 keesz — aptus
 készýthem vel chýnalom — apto
 két vö. biró, juh, vagyon
 két(-élü) vö. tör
 két (mind-) vö. dícséretes, mindkét
 két (tizen-) vö. fillér
 kethelkédöm — ambigo
 kethelkédö — ambactus
 kethelkédö — ambiguus
 kethelkédö vö. beszéd
 kétes vö. veszedelmes
 kethen — ambo
 kettö vö. egy
 kethesztethö — ambiloquus
 keuelj — barriäus... superbus
 keujl wersenjes — catafronicus... contemptor superbus
 kewelkedem — arrogo
 kevéssé vö. fejér
 kéz vö. biró, érom
 kezdes — arsis... initium
 kezd el vel Mondýad — age

*) A második szótag a betűje nom biztos olvasat; nem világos, mikép lehetséges, hogy findo, scindere annyi is mint kaszlok.

szeretnő *kezdek* — amasco
kezem vő, szőlök
megh kezdeteth — adorsus... in-
 ceptus
kész(-j), -ijas) vő, fj, ijas
kejtűű auag lektika — basterna...
 teca manualis vel vehiculum it-
 neris... ubi nobiles femine de-
 feruntur
valakinek — alieni
ki vő, áldozat, állat, fa, hege-
 dős sth.
kialtok Elefant modra — barrio
főn kyaltho — altisonus
kicsiny vő, cselekedet, szakál, ud-
 var, úr
kicsind vő, zér
kietlen vő, hely
kigyő — anguis
kigyó vő, király, név
kirali, auagi az keoffignek otalma
 es tartoja — basilicos... rex...
 sustentamentum populi
kióknak kjrallja — basiliscus...
 rex serpentum
királyi vő, szék
kis vő, bárd, doszka, eke, fa, folyás,
 gyűrű, hűj, has, fj, kalász, kan,
 kos, láda, lélek, mátká, mező,
 szérű, tudomány, új
kis vő, ficska, füleske, hegyecske,
 leányka, méhecske, oltárocska, vá-
 racska
kevanom — ambio, appeto
kicánom vő, igyekezem
kevanas — ambitio
kevanathosagh vel kereksgyh —
 ambitus
kivano — anidus
kevanasgh — affectus
kivül vő, ajtó, dolog, harez, idő
klastrom — archisterium
kalastrom — assistorium
kozka vő, tábla
kozka(-játék) vő, tudós
kochj — carnea

kuchis — auriga
konezonkjnth vel Izenkjnth —
 artuatum... membratum
kopasz vő, homlokú
kopaszsg vő, hullás
kopjareű (hely) vő, hely
 — kor (-kört, -kora, -koron) vő,
 áldozat, eddig, jelen, mikor
kordován vő, szemes
korman — aplustre... guberna-
 culum nauis
koros vel Idős — annosus
korso — amfora
kos — aries
kys kos — arietulus
 herelt *kos sine herelt kos* — ber-
 bicus
 Meh *kosar* vel Meh kert — apia-
 rium
 Meeh *kothar** vel *kosar* — alue-
 are... vas in quo apes deli-
 tescut
kojje retie hanjó — auctionarius
koava — piritus
kovács(-fogó) vő, fogó
kovar nélkül való — azimus
keo — asbestus... lapis ferrei
 coloris
keo — asterites, astrion
 Alabastrom *kő* — alabastrites
 Draga *keo* — achates
 feier *keo geangj zem* — belocu-
 lus... gemma... albicans
 Hatar *keo* — aniliarius
 III' *keo* — Ametistus, androa
 III' *kő* — Amiaton, amistides, an-
 nites, androma
kőből vő, mérték
kőfal vő, fundamentum
kőlesin vő, adok
kőles... Malé — milium... mi-
 lens et milinus
 olaj *kele* — batha... mola
 olearia
kőműves vő, szekercze
köntös vő, ing

könyök vő, támaszkodom
könye vő, zálog
könyébíthem — allenio
könngen vő, találtatott
keonőreűletes — Abel interpreta-
 tur... miserabilis
Köpenjegg — penula
köppel¹⁾ — ampulla
kernjűl — ampho
környűl vő, asszony, mi, rontom
 környűl(-vágom) vő, vágom
körös(környűl) vő, rontom
kő(-szikla) vő, szikla
keozijn — artesis... artuum
 morbus
 fájdalom vel *keozicjnies* — arte-
 tiens
 fel *kethem* vel akasztom — affur-
 cillo
 meg *keotem* — alligo
kethem — apicio
 faő *köthel* az hayoban ky az wyn-
 thornyath²⁾ tarttya — antenna...
 corda capitalis in navi que sur-
 sum dirigit velum
 haő *kethete* — anquiba... funis
 nauis
 Wýthorny³⁾ tartho *kethel* — api-
 fera... funes qui cornibus an-
 temne dextra sinistraque tentur
 retro versa
kéthelezem — astringo
 Be fedezem vel Magannak *kethe-
 lezem* — Amicio... cooperire
 vel adiungere vel ligare
 ... Megh *kötheth* — apicitus
keoteozok — unio... ligare
 Dizno *keűerj* — Abdomen... pin-
 guedo porci
keűerjgh — adeps
kűersig — bassus... pinguedo
keűeth — annuncius
 Nyomdek *keűethő* — assecla

közbe(számláltatott) vő, számlál-
 tatott
 El *keozelgetek* — appropio
közbe (számlalom) vő, számlalom
közös⁴⁾ — astericus... astriforma
közsg vő, király
közül vő, egy, választ
kulesir vő, pohárnok
kurca vő, hajlék, süveg
kút vő, fő
kút(-fő) vő, fő
 Szankywetesere *küldem* — ab-
 dico... abdicat... expellit...
 Mesze *küldöm* — amando...
 extra longe mandare
 Mesze *küldem* — amendo
külb vő, érték
 ki atiaual egj aniaűal *külembe* —
 frater... fratres sunt, qui sunt
 nati ex eodem patre sed diuersis
 matribus
külbözsem: absono
külbözse — absonus, -na, -num
kün — foris
 Parazna *lab* — Bachius... qui-
 dam pes metricus, quo in festis
 Bachi utebantur
lab vő, születetik, új
 Eegh *labo* — aripes
 gyors *labo* — alipes
lada vő, szekrény
kys lada — arcula
lahozom (egyűvé-) vő, űzők
 wýzhe *lahozo* — amnicola
lahozo vő, nép
Lancz — catena
 lizt *lang aliter dicitur ador* —
 pollen tenuis flos farine
lat vő, fillér
lat vő, vagnak
 szolgáló *leán* — ancilla
 Tűdos *leanj⁵⁾* — catapuera
leánygyermek vő, gyermek

¹⁾ A szóban levő o nem biztos olvasat, lehet hogy a szó tollhibás alak *kaptár* helyett.

¹⁾ Vő, ném. *köpfel, köpflein*: ein mass, trinkgefäß, Grimm.
²⁾ A *vitorta*-nak eddig ismeretlen mellékalakja: v. ö. *vitorta, vintornya*.
³⁾ Hogy e magyarázat az *astericus* szónál előforduló szavak melyi-
 kére vonatkozik, nem tudtam eldönteni.
⁴⁾ Vő, Gyöngy, szót. tör.: catapuera: oveta puella — *bélek* leány.

kys *leanka* — ancillula
leány (süveg) vö. süveg
 Elreitet *Leanyzo* — Alma... virgo
 abscondita
 Valamý Zolgaitból megh Zaba-
 dólt *leanzó* — abra... ancilla
 libera... quia ad aram seruum
 liberum faciebat
 wö *legyn* — architriclinus
legyező — flabellum... mu-
 scarium
Lehelis — halo... vel alitus
lektika — baiunola... lectus
lektika vö. keztýű
Lelek — anima
 kys *lelek* — animula
lelekezeth — anelitus
lelki vö. gondolat
Lölkös — animatus
 Hýdegh *leles* — algenia
len(-ruha) vö. ruha
 feyerre *leszen* — albesco...
 Aszw *leszek* — arefio
lej bekességel — apagesis...
 sta in pace
 wé *legien* — amen
leszen vö. bátor, büdösség, harez,
 fülemüle
 Ados *leuel* — apoca
liszt(lang) vö. láng
Lo — astruco... dextrarius...
 (equi)
 Zenth Mýhali *loua* — Baccau-
 lum... feretrum in quo mortui
 deforuntur
 Meño — admissarius
 Meñ *lo* vel Bak — apompeius...
 emissarius... hircus
 Barom *lopo* — abigeatus fur in-
 mentorum
Lovag(sereg) vö. sereg
Lovaz — agaso
 el *lőhetni* vö. szíj
lud — anser
 was *Machka* — ancora
maeska (vas-) vö. hányom
 III *Madar* — ardea

madár vö. mondas
 fogol' *madar* — perdix
 Publican *madar* — pelicanus
Madaras — anceps
Madaraszas — aucupium
Szélő magh — acium... grauel-
 lum, quo. l est in grano vae
Magának walo — Aeronicus qui
 nulli communicat
Maga(-mutató) vö. mutató
maga vö. kötelez, tartoztat, vitéz
magas — arduenna
magas vö. hegy, mély, szóló, tető
Majjorana — amaracus
major(-ház) vö. ház
majorság vö. úzők
mak — balanus... glans
makk vö. fa
máll vö. köles
Mandola — amigdala
mező marha — agrarius... quod
 pro agro vel de agro datur vel
 suscipitur in praeium
marti (fecske) vö. fecske
mart (-mosás) vö. mosás
mas — alius
maas — alter
más vö. emberi, kép
más (bójtmás hó) vö. hó
más (egy-) vö. egymás, szakasztom
másik vö. métszeni
mástom vö. újítom
 vtholso vthan *masodijk** — ante-
 penactimus
Mazzor — alias
Mascman — aliunde
masút — alibi
Mas rila — aliosum
Mathka — amasius
 kys *Mathka* — amatricula
matring(far-) vö. szűgyelő
Meddig — quousque
Medenceze — aquamanile
Bemegiek — ingredior
 El *megjiek* — abscedo
 El *megjiek* — proficiscor
 Elöl *megjiek* — antegradior

Hozza *megjiek* — accedo
 Be *Menys* — aditus
 El *menys* — abitio
 Elmenwen — abiens
 Méh — apes
mech — apis
méh vö. bánó
méh (anyaméh) vö. születetik
 kys *Mehechke* — apicula
méh(fü) vö. fü
méh(-kert) vö. kosár
méh(-kosár) vö. kosár
méh(-kotár?) — kaptár?) vö. kosár
Melegség vel *gyeonýörwsýgh* —
 apricitas calor... iocunditas
mell vö. döllyed
mellé vö. vetem, vettetett
mellét vö. állók, éneklek, falu,
 eszek, ülök
Mellette vel *Nala* — apud
Mýltosag — axioma... dignitas
mely vö. büdösség, születetik
 nag' vel magas aut *Meel* — altus
mély vö. gondolat
méllyeg — abissus
Mén(-ló) vö. ló
menekedés vö. felelés
Walamený — aliquantus
 valamenie — aliquot
 walamenýzör — aliquotiens
mennydörgés vö. felleg
 Halalos *mezegh* — antidotum
méreg vö. kelés
merýsz — animosus, audax
mérföld vö. föld
merýthek — anelo
merítőkerek vö. kerék
merthék ký három köblöth vel
 Bechwth *teszen* — artabe...
 mensura syriace quae tres modios
 facit
 Hamis *merthék** — auxilla...
 mensura
 Heazo *Mester* vel *fondalo* — ar-
 chitector
 Szakachok *Mesthere* — archicoquus

mester vö. fia
mesterség vö. találója
messze vö. küldöm
 Araný *metelo* — auriscidus
Metezený — arapagare
 Egýreöl masikra *mechiem* — ab-
 scido... ab vno in aliud scin-
 dere
 El *mechiem* — abscido vel elwagom
 El *mezzette* vel El *wagtha* — ab-
 scidit
 el *mezzeteth* — absceissus
 Megh *mezzeteth* — arapagatus
mezo — aruum
 kys *Mező* — agerculus
mezeý — arnalis
 Waad vel *Mezeý* — agrestis
mezei vö. áldozat, béka, marha
 valamý — aliquid
 valamí oly kýt keorniül megh
 Raktanak — abesus
 valamikor — aliquando
minek (utánna) vö. utánna
mi (vala-) vö. csinál, gyötrom,
 időig, leányzó, találó
Mihály vö. lova
mind vö. vagon
minden vö. hely
Mindenkoron vö. jelen
Mýnd keeth felwl — ambifarium
mind(két) vö. bíró, dicséretes
mint vö. anyai, fa
míves vö. műves
 be *moeskol* vö. penna
modnelkw walo — abnormis
mód vö. kiáltok
mojoro — albane... sunt nuces
moh vö. szakallas
 Ellenne *mondok* — abrenuncio
 Jeowedot***) *mondok* — auguror
mondom — aio és vö. oltom
mondjad vö. kezd el
 Az Madarak szozattyarwl Jówendó
 walo *mondas* — auspicium
 Egrwl walo Jówendeo *mondas* —
 aoromancia

*) Helyesen az utolsó előttit megelőző, utóljától a harmadik.

*) Először *mýrtýk* volt írva, azután kijavította az első *y-t e-re*.
 **) A rövidítő *n* hiányzik, helyesen: *jówendót*.

feigwerbwl valo Jöwendö *mondas* — armomancia
 Nem thawläyden *mondas* — acirologia
 ky *mondhatatlan* — ineffabilis
 ky *Mondathatatlan* — inenarrabilis
 Igaz *mondo* — analogicus
 Jeowendeo *mondo* — angur
mondó (jövendő-) vö. isten
mony (tik-) vö. fej
Moslek — ablunio
mossom — abluo
mossom — alluo
 marth *massas* — allunicum
Mothola — alibrum, alabrum
Mozdul el — apage... recede
mulató(hely) vö. hely
 Idegen *Mwenka* — agapa... labor alienus
 Maga *Mwthatho* — apparitor
mü(hely) vö. hely
müves vö. Ember
müves (kő-) vö. szekereze
Nad — arundo
nádas vö. hely
Nadalj — hirudo... sanguisuga
nagy vö. járható, mély, rend, szólo
nagy(-füllü) vö. füllü
nagy(-íható) vö. íható
nagyobb vö. új
nagybether — amplificio
nagyságos vö. úr
nála vö. mellette
nap(-kelet) vö. kelet
nap(-támadás) vö. kelek
nehéz vö. állhatatos
nekem vö. ajánltatott
 nélkül vö. kovász, mód, vagyon
nem (= non) vö. élek, issza, mon
 dás, nevet, titok, tulajdon, vagynak
 ydegen *nemzet* — barginus... alienigena
Nemsetség — genealogia
néne vö. hug
 Ill' *Nep* — Achei, Alani
 ala valo *nip* — Balsam

feold alath lakozo *Nep* — antipos
 Balvañ *new** — Astarten... idolum sidoniorum
 Wezetek *New* — agnomen... nomen quod imponitur alicui ab euentu... ad nomen post nomen proprium debet poni
 Hégnék *Newe* — Achila
 kgygnak *Newe* — aspis
 Sýdowl *Wriak Newe* — Adonay
 nomen dei hebreum, interpretatur dominus
 waras *Newe* — Astin
 wýznek *Newe* — Asopus... nomen fluvii
 Wýznek *newe* — Astur
Newelkedem vel *Igetem* — adoleo... cremare
newellö vel *newelteteth* — alumnus
 az ky *Soha* nem *neweth* — agelastor
 hégnék *Newezetij* — Acrocerantia
 warasnak *newezetij* — Anthiochia
 Elö vel *Rea Nýzek* — aspicio
nýzhetü vö. hely
 Az ky *Jellen nýnchen* vel *Thawwl*
 walo — absens
Neönek — cresco
Neuekedwin auagi Eoregbeduin — auctim crescenter
Nýajj vel *seregh* — armentarium
Nýajjas — affabilis
Nýakazom — ingulo
nyelev vö. szólni
 Megh *Nýjerem* — adipiscor... id est adquerere
Nýjerijes — hinnitus
 fel *nýthom* — aperio
 Rea *Nýomom* — apprimo
nyomdék(-követö) vö. követö
 ky *okadas* — anastrophia
 Wýz *okado* — aquenomus
Okossagh vel *Elewenfygh* vel *Erö*
 fygh — alce grece, latino virtus sine fortitudo
olaj(-kölyü) vö. kölyü
olaj(-seprö) vö. seprö

* Törlhibä *newe* helyett.

Megh *oldhatatlan* — inenodabilis
 Mondom vel wíthetem aut *olthom* — assero
oltott (tej) vö. tej
oltalom vö. ház, király
Olthar — ara
Othar — altare
 kys *otharochka* — altarioium
öly vö. áldozat, fa, hely, mi, parancsolok
Oroz — ianitor
 palota orizeo, auagi aiton alio, auag *öröz* — atriensis
orr vö. bűdösség
 Rökkawl *orsora* — alabrum szónál
 «filum a colo ducitur in fasum» fordítása
Orzagh — Africa
 Ill' *orszagh* — Anglia
 kegyetlen *orzagh* — Barbaria
ország vö. fejedelem
orvos vö. doktor
os(-tábla) vö. tábla
ostoba vö. otromba
 Abrak *öztö** — Abatis. Batus, quod est quedam mensura
Othromba ostoba — bafer... grossus... agrestis
ösz vö. anya
ököl vö. hadakozás
ökör — boos
ökör(-pásztor) vö. pásztor
Megcölem — interficio
E'illelem — amplector
 feigverbe *Eltözek* — accingo
E'lltezet — habitus
 friss *öltezetü* — poloas... altus vel superius vel ornatus
 wýz *enthö* — aqarius
 Eothözem** — aspergo
Eurdög — Asmodeus... demon
Eördög — Belphoogor
Eoregbedem — angescio
öregbedcén vö. növekedvén
Eoregbitem — augeo

Ginkorta *coreglitem* — aucto
Eregbjithes — amplitas
Eoregbitis — augmentum
Eoregbitis — auxesis
öregbitö vö. fejedelem
örizö (palota-) vö. orosz
ösz-aratás vö. határ
ösz vö. idő
Eoszen, auag fülak — aculeus
 Te tnek *Esztewersýge* vel *hýtwan*
 sága — astrosia... tenuitas corporis
Eotües — aurifaber
öcé vö. ember, fia
övedzeni vö. vitéz
Eowetlen — azonus
 wiz *özön* — cataclismus
Pajthas — associus
 Kerék *pajj* — anchille
Palast — pallium
palást vö. süveg
 Pásztor *palcza* — agolus
Palota, auag Tornacz — atrium
palota(-örizö) vö. orosz
 Bachus Istennek *papia* — Bacha... sacerdotissa Bachi
papi vö. fejedelem
paranchiolok, oljnak kj meg fogogia — inbeo
parazna — adulter
parázna vö. láb
Paraznakodol — adultero
parazth — agellarius
 vad vel *parazthý* — agrion... latine ferum, agreste
Parýttýa — funda
Parýttia — balea
Parithjas — balcaris
 Ökör *Pasztor*, Diszno *Pasztor* — bubulens... subuleus
pásztor(-pálcza) vö. pálcza
Pathak — alueus
 kys *pathak* — amniculus
patika vö. apatheka
Pechenýe — assatura
 Az *Penná* az hartýnth be Moeli

* Öly, abrahasztö.

**) Lehetséges, hogy nem tollhibás alak.

kollya, Es az Szarw Týnthath tarth¹⁾
penna-(csináló) vö. kés
pörlök — altereo
*Petherke*²⁾ — A forus... quidam pisciculus qui propter exiguitatem hamo capi non potest
Píachj — forum
pohar vö. szék (pohár-)
kwlechjyar vel *poharnok* — acaliculus
pok — aranea
pokol — Acheron
pokol — Auernus... locus ubi est descensus ad inferos
pokroc — amfibulus... vestis equi villosa
polyáni — vö. hátár
*talam poroska*³⁾ — badius... equus
próbdóm vö. javallom
prókátör vö. (szó-)szóló
publikán (madár) vö. madár
Pulpijthos — anolegium
Pulpijtus — anologium
Putthon — apoforetum
Rablas — arfaxat... depopulatio
El ragathathó — arreptitius
ragadó-(betegség) vö. betegség
Rágazkodóm — appodio
raktanak (megh) vö. mi
rakva vö. szerelemmel
Rawasz — astutus
reá vö. bizonyítom, nézek, nyomom, rohanok
Recze vel *kachya* — anas
ricze vö. tartozó
Regenten — antiquitus
Reghj — antiquus
reji vö. áldozat, dolog, író
elrejtém — abdo
El rejtem vel *tikolom* — abscondo

rejtet vö. Leányzó
El rejtett — abditus
rejték-(hely) vö. hely
reméllem vö. vélekedem
Remethe — anachoreta
rémültem (meg-) vö. ijedtem
*Nag Rónden*⁴⁾ walo — altigradus
Johoknak Riuasa — balatus
Read Rohanok — adorior
Rea Rohannok — aggredior
Rohannok — assilo
Rohanas — assaultus
Rea rohanth — adortus
rokka vö. orsó
Rokon — amicus
római vö. hegy
Megh Romloth — abolitus
Ronthok — aboleo
kerős környwl routom — anfringo
rontatott vö. vontatott
*Rotatwa*⁵⁾ — asiaticum
Röncjád vel *hangas*⁶⁾ ant chýalard — argutus... breue... sonorus... callidus
rócid (beszéd) vö. beszéd
megh Röncjétem — adbrenio
hatra Ragom — recalcitro
Hymes Raha — acupicta... (vestis)
Len Raha — bathin... vestes lineae
Tanach Raha — abolla
Tauschj Raha — abolla
Ruhazom — amictuo
Ruhazath — amictus
Rwlth vel *Eszthelen* — anomalus
rutitok — polluo
Saffranj — croceus
Saffranios — croceus
sajitt — balduca
Sajito — bachinal... toreular

¹⁾ Ez a beírás az *anser* szó mellett található.

²⁾ Vö. MTsz.: *péterke*; a szó ebben az értelemben ismeretlen volt.

³⁾ Vö. Gyöngy. szót. tör.: badius = *tó*; a *poroska* ló latin neve XVI. századi nomenclaturánkban «tolutarius, graduarius, ansturco, equus gradarius».

⁴⁾ Vö. MTsz. *rönd*.

⁵⁾ Vö. MTsz.: *rotat*; összerő és NySz.

⁶⁾ Vö. MTsz.

salétrom vö. tajtéka
sárga-(festék) vö. festék
Sawanije — acerbus
Keseroo anagi sawaniw — austerus
Sawanijusagh — acredo
sebes vö. hajó
Segedelem — fulcimen
Segethem — adiuto
Segitem — fulcio
Segiteo — auxiliarius
Vrunck segitseje — azaria... auxiliium domini
segítség vö. hívom, vagyok
semmi vö. vagynak
Olaý Seprié — anurga... inferior fex olei
Seregh — agmen
Lowagh seregh — alaris... turma equitalis
sereg vö. nyáj, választóm
Megh Serteth — allisus
sétáló-(hely) vö. hely
*Sethel** — accelero
Ssáj — fistula
Sipos — auleus... quicum cannullis cantat
Thymso — alumen
Sobafótt vö. fótt
soha vö. nevet
Sok vö. atya, értelmű, fürdő, szillaba
Historiaknak soksaga — polistoria
Sors — adriastia... sors
Seteth-(hel) vö. tartás
Megh Siéth — assus
sepedék — allutes
süppedék-(hely) vö. hely
Sierie — artus... strictus
Kýnyer Süthó — artocopus... pistior
Leán Sýwagh vel *kwrwak Palassya* — amiculum... mitra virginalis vel... pallium meretricium
Megh szabadethathó — absolutus

Szabados — libertinus
meg szabadult vö. leányzó
szag vö. büdösség
szaggatás (ki-) vö. tó
szájú (arany... Sz. J.) vö. János
szabács vö. mestere
Hýttwhl szakath — apostata
zakal — barba
Kichin zakal — barbula
szakál (borotválás) vö. borotválás
Zakallas moh — iulos... prima barba
zakalos — barbatulus
Egmastwl szakasztóm — abstraho
Szalatbwl chýnalth — adorius
Szabados... ador... genus annone vel frumentí, vnde fiebat panis immolatiuus
Mufica zezam — barbitus... instrumentum musicum
Tinta tarto zezam — atramentarium
szám vö. annyi
számkivetés vö. küldöm
számvetésről (való tudomány) vö. tudomány
Szamar — asinus
Közýbó számlalom — aseribo
Közbe számlaltathó — ascriptus
*zamzirig**)* — balista
Szanthok — aro
Szanthato — arabilis, aratorius
szántó vö. ember, gyermek
szármás vö. állat
származik (ki-) vö. születetik
Szarnja — ala
Szarnyas — alatus
szarw vö. penna
Szatýor — fiscella
száz (esztendő) vö. esztendő
Szeges — angularis
Szegjén — inops
Szegleth — angulus
zegien — pudor
kýralý szék — altithronum
Pohar zék vel *kerek aztal* — abacus

*) Tollhíba lesz *sítek* helyett.

**) Olv. *számsziriggy*, vagy *számsziriggy*.

Geonezel *szekere* — aretophilax
 Keömýesek *szekezeje* — ascis
Szekrijn vel *Lada* — area
Secretarius — asecretis
 Dely *szeel* — auster
 fel *szeel* — aquilo
 Elszedet vel Elvzeteth — abactus
szeellő vö. született
 szem vö. intem, vagynak
 szem (gyöngy-) vö. kő
 szem(-fényve-zetés) vö. vesztés
 szem vö. vége
 szemü (fél-) vö. emberek
 Szemes vel kordóany — aluta...
 pellis que candidata dicitur vul-
 gariter cordouaneo
Szenth — agros
Szenth — almus... sanctus
 szent egyházi vö. folyosó
 Szenthajjörg háva — aprilis
 szent (-írás) vö. irás, író
 Szent (János) vö. János
 Szent Mihály lova vö. lova
 Szemvedetlenség — apatia
 szenvedő vö. békés
 szép (edény) vö. edény
 szer(szám) — így) vö. számszerig
 Szerelem — amamen, amor
 Rakwa szerellemmel — amarico-
 sus... plenus amore
 szerelmes — amabilis
 Zerenchiés — fortunatus
 szerencsés vö. fejedelem
 Szerethem — amo
 szeretni vö. igyekezem, kezdek
 Szereteth — amatus... amatio
 Thely szeretettel — amorosus
 szerethő — amans
 Gyöenyőrességh szerethője — Ado-
 nis... amasius veneris
 szerint vö. atyafi
 szerkesztetem (egybe-) vö. ízők
 Hozza szerkesztet — adiunctum
 szer-szám vö. szám
 Zeres alkotás — auctorium
 Szürü*) — area

kys *szurw**) — areola
 Szesztra — assistria... monialis
 Dardan walo szj ky atala el lő-
 hetny az dardath — amentum...
 corrigia ligata in medio haste
 Kőzsjkka — adria
 Az meli ige sok *Syllababol* al —
 polisillabus
 Megh *zintem* — fuceo... colorare
sztalok vö. ellenkezem
 Prielen**) szo — dicacitas brevis
 et aenta dictio
 Megh *szokom* — assuesco
 Megh *szokoth* — assuetus
 Igához *szokoth* — iugalis
szokott vö. bűdösség
 Halgató *zolga* — Abdenago...
 seruiens taceo
 wlyhordó *zolga* — aquariolus
 vrnak *zolgaja* — Abdias... seruus
 domini
 waras *szolgaj* — ambiserui
szolgatok — ancillo
szolgat vö. leányzó
szolgáló (leány), vö. leány
szolgáltat — administratorius, a,
 um... qui administrat
 Idegen Nyeluen *zolni* — Barbaro-
 lexis... aliene lingue corruptio
 Jewendeth *szolok* — aruspiceo
 Ekes *szolasban* — areologus...
 potens in sermone
 Jewendő *szolas* — aruspicina
 Jewendő *szolajnak* hele — aru-
 spicina
 megh *szolyttak* — alloquor
 Egeh forgasarwl *szolo* — astro-
 logus
 Elöl *szolo* — antiloquus
 Elő *szolo* — archilogus
 feön vel Magas helrwl *szolo* —
 altisonans
 Ikesen *zolo* — benelinguatus
 Jewendő *szolo* — aruspex
 Jewendő *szolo* — ariolus... diui-
 nator

*) Oly. szürü s vö. MTsz.

**) Olvashatatlan hely.

Kezdem vel hozzád *szolok* — ador-
 dior... alloqui vel incipere
 Nag dolgokrwl *szolo* — antiloquus
 Prokathor vel *szoszolo* — apolo-
 gelicus
szoló vö. író
 Szomokodom — anhele
 Szomorw — anelus, anxius
 Szomorwafagh — accidia... tri-
 sticia
 Szomszed — anterminus
 szorgalmathos — accuratus
 szorethom — angusto
 Megh *szorjtas* — angustio
 szorosa (uteza) vö. uteza
 szó(-szóló) vö. szóló
 szózat vö. mondás
 szölő — botrus... una
 szálló (fa) vö. fa
 szölő (mag) vö. mag
 szálló (-vessző) vö. vessző
 Szjggelő... farmethryng — an-
 tela... cingulum illud quod ante
 pectus equi tenditur. Sicut po-
 stela dicitur quod posterius ten-
 ditur sub cauda equi
 szük (idő) vö. idő
 Időtlenh *szülek* — abortio
 Időtlenh*) walo *szüles* — abortio
 szüle vö. hug
 Időtlen *szüeth* — abortus, a, um
 Az mel' gyermek lábbal *szüetethik*
 a wág szarmazyk ky az Annya
 Mohyból — agrippa... qui cum
 labore matris editur, sicut per
 pedes, non per caput
 Gonoz chylagh alath *szüeteth* —
 astrosus
 Zellohol *szüeteth* — centaurus...
 genitus ex aura
 Osthabla vel koczka — alea
 Megh *tagatath* — abdicatio
 Megtagadás — abiuratio
 Tagos vö. csontos
 Tagtik — afros
 Salotrom *tajtheka* — afronitum...
 spuma nitri

bornak elsee *talaloja* es istene —
 Bacchus
 valami mestersigneke *talaloja* —
 auctor
 Kenyön *talaltathoth* — adepti-
 cus... quod facile acquiritur
 talán vö. fölemüle, poroszka
 tamadis (nap-) vö. kelek
 Az Ethel fölőth könyekemre *tha-*
maszkodom — accubo
 tanács (-ház) vö. ház
 tándes (-ruha) vö. ruha
 Egeh forgassarwl *tanetho* — astro-
 nomus
 Megh *thanolom* vel Igen *thano-*
lom — addisco
 Taplalom — alo
 Taplalas — alietus, alitus
 tápláló vö. állat
 Taplaltath — alumnatus
 Tapogatom — attrecto
 tár (ház) vö. ház
 elenth *tartok* — abnuo... contra-
 dicere
 Ereossen *tartom* — attineo
 tart vö. kötél, penna
 Arnyktarthas vel Setethhel — ab-
 lucinatio
 Tetem *tarto* — costa... costa-
 rium locus costarum
 Zazlo *thartho* — antesignanus
 tartó vö. király
 tartó (arany-) vö. hely
 tartó (fegyver-) hely) vö. hely
 tartó (tinta-) vö. szám
 tartó (vitorla) vö. kötél
 Tarthomañ — Arabia
 Tartomañ — Argi... nomen loci
 Ill' *tartomani* — Apulia
 Hőghöz *tarthozo* — alpinus
 Reczehöz *tartozzo* — anatinus
 Magam *Tartoztatom* — abstineo
 Megh *tartoztatás* — abstinencia
 El *taszetom* — abstrudo
 távol vö. ninesen, vagyok
 el távozom vö. fordítom
 teher vö. viselek

*) Olvasható a kéziratban esetleg *Időtlen*-nek is.

oltot *tejt*¹⁾ — *funcata* . . . *lac con-*
cretum
Thjkozlo — *abligurio, onis*
Thjkozlok — *abligurio, guris*
Tjkozlo vel *Thorkos* — *ambro* . . .
leccator
Thelles — *aplanos*
teli vö. szeretettel
temeteok — *pollingo*
temeteö — *pollinctor*
Temeteo hely — *pollinctorium*
Thenger — *amphitrites*
teremt vö. fa
Thermeszeth — *fsis*
Kegyetlen, auag. Kemyn *termi-*
zeteö — *atrox*
természet vö. ismerö, vagon
test vö. ösztövérség
hozza *teszem* — *adhibeo* . . . *addere*
Szendvéstli *teszek* — *astrepo*
tesz, teszen vö. áldozat, anyyi,
mérték
Hozzatoh²⁾ — *allatum*
Jo chelekedeo auag. Jo tiuco —
beneficus
Tetem (tartó) vö. tartó
Teteé vel *Magas hel'* — *apex*
Az feőnek *teteje* — *aqualium* . . .
summa pars capitis
tikmong vö. fej
Tjlthom vel *üzök* — *arceo*
Timsö vö. só
tinta vö. penna
tintatartó vö. szám
tisztulás vö. törvénye
Az kj *tikot* nem viselhet — *in-*
discretos
Titok — *arcannus, a, um*
Tjthkos — *apocrifus*
tjtholom vö. olrejtem
Az alfelnak *tjstjtöjja* — *anuter-*
gium
tis vö. anyyi

tizenharom vö. esik
tizenkét vö. fillér
tohzadas — *inglunies*
Thopzodo — *ardelio*
Thompa — *bandus* . . . *hebes*
Thorma — *nasturcium*
tornász vö. erkély, palota
Torok (gyik) vö. gyik
Thorkosson — *ambronimus³⁾*
Torkos vö. tékozló
Thorthata⁴⁾ — *artocrea* . . . *cibus*
artificiosa compositus
Zabnak *tusteol* kj *zagatasa⁵⁾* —
auerunco . . . *auenas euellere*
Thokeletlen — *altriplex*
Themenczö — *acerra* . . . *vas in*
quo reponitur thus
Koth elő *thör* — *acinatis*
Thörkel — *acinarium*
Theörtenek — *accido*
történt (dolog) vö. író
Áldozatoknak, etel nalogatásnak
meg tisztulasoknak *teoruene* — *ce-*
rimonie . . . *Alia erant cerimonialia*
et hec erant in differentiis sacri-
ficiarum in discretione ciborum in
expiatione immundiciarum, in ob-
seruatione solennitatum
Esztendös teörucé — *annaria* . . .
lex
törvény vö. bontok, dolog
törvény (ház) vö. ház
törvises vö. kemény
tréfa-beszéd vö. beszéd
tréfaló vö. esacsogó
Tudakozom vel *kerem* — *flagito* . . .
querere, rogare . . . *petere*
Tudatlansag auag. *gorombasag* —
barbarismus
Thudomanj — *ars*
Szamwethesrwl walo *thudomanj* —
arismetica . . . *arithmetica*
kys *thudomanj* — *articula*

¹⁾ Vö. MTsz.: oltott.

²⁾ Értés: tett.

³⁾ A magyar szó olvasása nem biztos.

⁴⁾ Vö. NySz.

⁵⁾ A *zagatasa* nom biztos olvasat.

Thudomanjhoz walo — *articularis*
tudomány vö. ember
tudomány (deák-) vö. vagon
Thudos Koczka Jathekban —
aleator
Thudos — *artificus*
tudós vö. leány
Nem *tulajdon* — *abusius*
tulajdon vö. mondás
Thulajdonjtom — *adscio*
türös (béles) vö. béles
Thusakodas — *agon* . . . *certa-*
men, pugna
Thussakodo — *adagonista*
Thusakodo — *agonista*
Thusakodój — *agonisticus, a, um*
Teo — *acus*
Tüz — *pir* . . . *ignis*
Kichin vduar — *aulula*
vrj vduar — *aula*
vj anyra — *adeo*
ügy (legyen) vö. bátor, (-bár),
legyen
wythom vel *masslom* — *altero* . . .
alterare, variare
Megh *wjtas* — *alteritas* . . . *vis-*
sicitudo
Gywrws *wj* — *annularis*
Labnak nagyob *wja* — *Allux*
Embernek az *kys via* — *auri-*
cularis . . . *minimus digitus, quia*
eo aurem purgamus
undokit vö. gyötröm
Onokam Onokajja — *abnepos*
vnokanak *vnokajja* — *atnepos*
fejedelem *vtam valo er* — *basi-*
licanus . . . *palatinus*
Kichjn er — *barunculus*
Nagyságos *er* — *baro*
Nagyságos *er* felesége — *baro-*
nissa
ür vö. apátür, idő, név, *segítség,*
szolga
uri vö. udvar
urság vö. *Apathwrsag*
Kerezhutak — *anfractus*
ethalom — *abominor, asperus*

után vö. második, ür
Ennek *ctanna* — *amodo* . . .
deinceps
Mýnek *vtanna* — *at ubi*
Szoros *reza* — *angiportus*
uti (fü) vö. fü
utolsó vö. második
Osona — *autecanium*
gyakran *Mollethe ulek* — *assesco*
mellete *ulek* — *assideo*
gyakorta *ültetem* — *asserto*
ültetem vö. oltom
ürem — *absinthium*
üjtek — *anantio*
üszög vö. hányok
Gwthta *Ithes* vel *wery** *betheg-*
sýgh — *apoplexia*
üthkezeth — *anelia* . . . *pugna*
ütközet vö. hadakozás
üzek vel *Egbe szörköztetem* —
arto
Márorsagoth *üzek* vel *Egyweh la-*
kozom — *accolo* . . . *accolere*
assidue vel *valde colere, habitare,*
arare
El üzem — *abigo*
üzök vö. tiltom
üzetett vö. széledett
vad vö. mezei, paraszti
vad (-kecske) vö. kecske
Be vadlom — *accuso*
Elwagom — *amputo*
elwáta — vö. metszette
elwágom vö. el metszem
Kernýwl wagom — *ancido*
Ehr wagas — *anathome*
wagy vö. avagy
Az *kj* denk *thwdomán nekwl*
wagim — *agrammaticus*
Kýnek myndaz *keth* *thermezety*
wagjon — *androgenus*
Barathod waggok — *amicor*
Jellen waggok — *assum*
Segethfýgel waggok — *admini-*
culor
Tawl waggok — *absum*
Az *kinek jp ze meý radnak es sem*

* A *wery* nem egészen biztos olvasat.

mit nem lat velle — aurisia...
homines (qui) habent apertos
oculos et non vident
Eczethe *walok* — acesco
vala(hol) vö. hol
vala(honnan) vö. honnan
vala(hova) vö. hová
vala(ki) vö. ki
vala(mennyi) vö. mennyi
vala(mi) vö. csínál, gyötröm, idő.
leányzó, mi, találó
vala(mikor) vö. mikor
valasztom vö. fogadok, keresek
chöchtwl walo el *walasztas* — ab-
lactatio
chöchtwl el*walasztom* — ablacto
Seregh közwl kÿ *walasztom* —
abgrego
walasztás vö. fogadás
walasztó (arany-) vö. hely
waul — armus
váll(-ékesítő) vö. ékesítő
válra(vető) vö. vető
való vö. Arabia, atyafi, Bachus.
bolondság, csemete stb.
való (alá-) vö. nép
walogatás vö. törvénye
Waar — arx
Kÿs *warachka* — arcicula
III' *waras* — Arelatum
varos — polis
Varosbeli — politicus
varos vö. áldozat, bűdösség, harez,
név, nevezet, szolgál
worsa — nassa
cas vö. vizsek
cas(-horog) vö. horog
cas(-macska) vö. hányom, macska
weka vel chÿobolÿo aut *watholaj*¹⁾
— aristoforum
Szem *weghi* — Hircus... ocu-
lorum angulus ubi putredo col-
ligitur
Wethekedesnek *weghe* — spo-

lesma... diffinitio et consum-
matio disputationis
vegestettem (el-) vö. határ
véka vö. vatalé
vele vö. vannak
Wetikedem — arbitror
Remillen auagi *Wilekedem* feleo-
le — autumo... putare su-
spicere... credere
Wetikedes vel Itÿleth — arbitrium
wén vö. baia
werem — affligo
wér vö. atyafi
wér(-betegség) vö. ütés
wérhullató (fű) vö. fű
wersenyos vö. kevésly
Eleyth *weszem* — anticipo
El *weszem* — adimo
Eszembe *weszem* — animaduerto
Hozzam *weszem* — accipio
Kethös vel *weszedelmes* — anceps
El *wesztem* — amitto
Szem feñ *weszijs* — aorasia
hÿty *weszeth* — perfidus
zeoleo *wezzeö* — palmas
el *wetem* — abijcio
wetehedés vö. vég
Be *wethel* — acceptio
wetés vö. küldöm
wetés (szám-) vö. tudomány
elvetetés vö. hely
El *wetethel* — adeptus
Alavam²⁾ *wetetheth* — additus
Melleé *wettem*³⁾ — adijcio... id
est aduigere
el *wetel* — abiectus
wetö (kopja-) vö. hely
El *wethethö* — ablatius
Esztendeobely *wetemö* — au-
nona... seges unius anni
*wÿthkezek*⁴⁾ — allido
walra *wethö* — arnelus
melleé *wetethel* — adiectus
wezer — agonismus

1) Vö. MTsz. *vatalé* és Nyr. XXV. 116.

2) Tollhibás alak *alaya* helyett.

3) Vö. Gyöngy. szót. tör. adijcio — *melleé wetem*.

4) Az *y* nem biztos olvasat.

wezeték(-név) vö. név
wÿgh — Aggens... letus inter-
pretatur
vég vö. kedvü
wigázom vö. értem
willamas — Barach... interpreta-
tur fulgurans
wÿnthornja^{*} — artemomonis...
hoc artemummi paruum velum
wintornya vö. kötél
wiragozom, *dichekedem* — polleo
weraszo — arcubius
Terhet *wiselek* auagi hordozok —
baiulo
wisel vö. titok
Gond *wÿjjelő* — actor... defen-
sor, patronus
vasat *wizek* — auferro... ferrum
afferre
el *wizem* — abduco
El *wÿzem* — aufero
Az ki hallottat *wizen* — poi-
liones... portitores mortuorum
viza *wisem* — reduco
wÿjzontagh — anti idest contra
wÿjzontak walo — alternus
wissontagh (éneklek) vö. éneklek
wissza vö. hozom, viszem
wissza(-vonás) vö. vonás
Az kiuel az *witezek* magokat Eoue-
czyk — haltous... cingulum
militare
witézle (dolog) vö. dolog
witorla vö. kötél, vintornya
wÿz — aqua
Alo *wÿz* — Afaltites est lacus
Indee
Aar *wÿz* — alluio
follyo *wÿz* — amnis
wíz vö. falu, hely, név

wizbe vö. lakozó, hányom
wÿzes — aquosus
wizes vö. bor
wíz(hordó) vö. kárt, szolgál
wÿzÿ — aqualis
wizi vö. állat
wiz(-ivó) vö. ivó
wiz(-okádó) vö. okádó
wiz(-öntő) vö. öntő
wiz(-özön) vö. özön
wolt vö. hegedős
wonagó^{**} vö. ember
wÿszha *wonyas* — antifrasis
Hozzam *wanzom* — attraho
feoldÿgh *wontatoh* — assolatus...
ad solum deductus
wö(-legény) vö. legény
wab — auena
wab vö. tő
keonwerth adatoth *walogh* — anti-
biblium
Háyon walo *wazlo* — achadon
wászló(-tartó) vö. tartó
zur *wauar* — Babel
wendülés vö. tesztek
Szepp *wzenyes* — armonia
feon *wönghö* — altitonans
zur *wawar* vö. zavar
Selÿer — inquilinus... aduena...
quasi incolens aliena
Sÿdo — apella... indeus
zsidó vö. név
feold alath walo *Sÿlyb* vel chÿa-
torna — aquagium
Egÿengethö *Sÿnor* — amussis...
instrumentum plumbatum cemen-
tariorum
kÿchÿnd *Sÿr* — adipiculus
Sÿros — aruinatus
Megh *Sÿrojftatho* — adipatus

^{*}) Vö. a *kötél* szónál írt magyarázatot.

^{**}) V. ö. a bevezetést.